

jäsenille aikaisemmin kuulunut osuus perunkirjoitus- ja perinnönjakoprosenteista, 20,000 markkaa ja satamamaksuja lisättiin 1,000 markkaa. — Kuudes (ennen seitsemäs) osasto, Sekalaista, kohosi Smk 342,201: 40. Lisäys aiheutui melkein yksinomaan siitä, että tähän uusina erinä merkittiin Venäjän valtakunnanrahaston korvaus sotilasmajoituksesta tammikuun 18 p:nä 1882 annetun asetuksen mukaisesti Smk:n 320,301: 40 suuruisena sekä saatavat verotuksella kootuista majoitusmaksuista ja majoitustuulaakista, jotka oli tarkoitettu korvaamaan se osa majoituskustannuksista, jota Venäjän valtakunnanrahasto ei korvannut eli 21,500 markkaa. Sen ohessa korotettiin kansakoulunoppilaiden maksujen erää 200 markkaa ja heidän käsitöistensä kertyvää erää samoin 200 markkaa. — Seitsemännen (ennen kahdeksannen) osaston, Valtionavustukset, kokonaismäärä väheni Smk 367,508: 53. Tästä poistui Venäjän valtakunnanrahaston majoituskorvaus, Smk 363,743: 50, joka jonkin verran supistettuna merkittiin edelliseen osastoon, jota paitsi poliisilaitoksen valtionapu väheni 3,875 markkaa. Sitä vastoin lisättiin kaupungin osuutta paloviinaverosta Smk 109: 97. — Kahdeksas (ennen yhdeksäs) osasto pysyi entisellään. — Eri osastojen jälkeen merkittiin tulosaantoon kaupungin vuoden 1881 uudisrakennus- ja järjestelylainasta 40,000 markkaa viemärikanavaverkon laajentamiseen. Verotuksella hankittava määrä vahvistettiin lopuksi Smk:ksi 765,506: 49 eli Smk 225,017: 74 suuremmaksi kuin vuoden 1883 talousarviossa.

Talousarvion järjestelyn yhteydessä kaupunginvaltuusto talousarviovaliokunnan ehdotuksesta päätti, että valtuuston vahvistama vuoden 1884 talousarvio oli julkaistava painosta.

Muista kaupunginvaltuuston talousarvion järjestelyn yhteydessä tekemistä päätöksistä tehdään selvää ¹⁾ toisaalla tässä kertomuksessa.

C. Muut asiat.

Varain keräys keisari Aleksanteri II:n patsasta varten. Valtuuskunta, jonka säädty olivat asettaneet keräämään varoja keisari Aleksanteri II:n patsaan pystyttämiseksi, anoi, että kaupunginvaltuusto ryhtyisi toimenpiteisiin keräyksen järjestämiseksi kaupungissa. Tämän johdosta valtuusto päätti ²⁾ asettaa valiokunnan, jonka tuli kutsua kaupungin asukkaita yleiseen kokoukseen, jossa sitten voitiin asettaa keräystoimikunta ja tehdä päätös keräyksen järjestämistavasta y. m. Valiokunnan jäseniksi valittiin samalla puheenjohtaja af Schultén, vtt Lindfors, Brummer ja Borgström sekä ylitirehtööri, valtioneuvos L. L. Lindelöf.

Heidän Majesteettinsa Keisarin ja Keisarinnan kruunauksen juhliminen.

Kaupunginvaltuuston vuonna 1882 asettama valiokunta ³⁾, joka oli saanut tehtäväkseen ryhtyä toimenpiteisiin arvokkaiden juhlallisuuksien järjestämiseksi Heidän Majesteettinsa Keisarin ja Keisarinnan kruunauksen johdosta, antoi vuonna 1883 valtuustolle ehdotuksen ja kustannusarvion raatihuoneen ja eräiden muiden kaupungin paikkojen koristamisesta ja juhlaavalaisemisesta ja pyysi sen ohessa saada lopettaa toimintansa.

¹⁾ Ks. s. 286, 292, 294, 296 ja 301. — ²⁾ Valt. pöytäk. 30 p. tammik. 19 §. —

³⁾ Ks. s. 248.

Tähän myöntyen kaupunginvaltuusto valiokunnan anomuksesta myönsi ¹⁾ käyttövaroistaan 50 markkaa mainittujen ehdotusten laatimisesta aiheutuneiden kustannusten suorittamiseksi.

Myöhemmin kaupunginvaltuusto antoi ²⁾ uudelle valiokunnalle, johon kuuluivat vtt Brummer, Lindfors, Malmgren ja Mellin sekä päätoimittaja, filosofianmaisteri J. A. Schauman, tehtäväksi ryhtyä tarpeellisiin valmisteluihin kruunauksen juhlimiseksi. Juhlallisuuksien jälkeen kaupunginvaltuusto myönsi niistä aiheutuneiden kustannusten suorittamiseksi valiokunnan anomuksesta ensin ³⁾ Smk 8,485: 61 ja sittemmin ⁴⁾ Smk 40: 20. Valiokunnan antaman, valtuuston hyväksymän ⁴⁾ tilityksen mukaan määrärahat oli käytetty seuraavalla tavalla:

Raatihuoneen sekä esplanaadien ja satamain koristaminen	Smk	6,439: 02
Kaasuputkien asettaminen y. m. juhlaavalaistusta varten	»	306: 65
Kansanjuhlan järjestäminen Kaisaniemeen	»	1,428: 34
Vaivaistalon hoidokkien kestitys	»	311: 60
Vakinaisen palokunnan kestitys	»	40: 20
Yhteensä Smk		8,525: 81

Valiokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto sen ohessa kehoitti ⁴⁾ rahatoimikamaria ottamaan huostaansa ne koristukset, liput, viirit y. m., jotka valiokunta jätti sen säilytettäväksi, sekä vähäisestä korvauksesta uskomaan ne esim. raatihuoneen vahtimestarin hoidettaviksi ja vastuulle.

Onnentoivotus keisariparin kruunauksen johdosta. Puheenjohtaja ilmoitti ⁵⁾ Heidän Majesteettiensa kruunauksen johdosta esittäneensä kaupungin onnentoivotukset noudattaen samaa menettelyä kuin yleensä keisarillisissa juhlatilaisuuksissa.

Kunniakäynti kenraalikuvernöörin luona. Puheenjohtajan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾ venäläisenä uudenvuodenpäivänä lähettää lähetystön kenraalikuvernöörin luo, minkä ohessa puheenjohtaja valtuutettiin valitsemaan lähetystön jäsenet. Myöhemmin puheenjohtaja kuitenkin ilmoitti ⁷⁾, että tänä vuonna ei ollut käyty kunniakäynnillä kenraalikuvernöörin luona, vaan että puheenjohtaja oli kirjallisesti esittänyt valtuuston onnentoivotukset, mitä menettelyä muutkin virka- y. m. kunnat olivat noudattaneet.

Seppeleen laskeminen kauppaneuvos H. Borgströmin haudalle. Puheenjohtajan ilmoitettua, että edesmenneen kauppaneuvos H. Borgströmin haudalle oli kaupungin kunnioituksen osoitukseksi laskettu seppele, valtuusto päätti ⁸⁾, että seppeleen aiheuttamat kustannukset oli suoritettava valtuuston käyttövaroista.

Annetut vuosikertomukset. Rahatoimikamari lähetti ⁹⁾ valtuustolle kertomuksen toiminnastaan vuonna 1881.

Vastaavat kertomukset vuodelta 1882 antoivat kaupunginvaltuustolle holhouslautakunta ¹⁰⁾, kaupunginlääkäri ¹¹⁾ ja pientenlastenkoulujen johtokunta ¹²⁾.

¹⁾ Valt. pöytäk. 16 p. tammik. 16 §. — ²⁾ Valt. kirjekopio 6 p. maalisk. — ³⁾ Valt. pöytäk. 19 p. kesäk. 10 §. — ⁴⁾ S:n 25 p. syysk. 33 §. — ⁵⁾ S:n 5 p. kesäk. 1 §. — ⁶⁾ S:n 9 p. tammik. 3 §. — ⁷⁾ S:n 16 p. tammik. 1 §. — ⁸⁾ S:n 25 p. syysk. 1 §. — ⁹⁾ S:n 16 p. tammik. 12 §. — ¹⁰⁾ S:n 20 p. helmik. 23 §. — ¹¹⁾ S:n 24 p. huhtik. 8 §. — ¹²⁾ S:n 18 p. jouluk. 15 §.

Samoin lähetti kansakouluntarkastaja ¹⁾ kaupunginvaltuustolle kertomukset lukuvuosilta 1881—82 ja 1882—83 sekä kaasuntarkastaja ²⁾ kertomuksen valaistusvuodelta 1882—83. Kansakoulukertomukset oli valtuuston päätöksen mukaan julkaistava painosta.

Ratkaisemattomien asiain luettelo. Kaupunginvaltuuston kanslia antoi valtuustolle luettelon diariin merkityistä, huhtikuun 1 p:nä 1883 ratkaisse-
matta olevista asioista sekä selonteon valtuuston asettamien valiokuntain toiminnasta vuoden 1882 alusta edellä mainittuun päivään. Valtuusto päätti ³⁾ painattaa nämä asiakirjat, mutta kumpikaan niistä ei kertomus-
vuoden aikana joutunut edelleen käsiteltäväksi.

Kunnallisvaalien vaalijärjestyksen muuttaminen. Valiokunta, jonka kaupunginvaltuusto vuonna 1882 oli asettanut laatimaan ehdotusta kunnallisvaalien vaalijärjestykseen tehtävistä muutoksista ⁴⁾, antoi vuonna 1883 mietintönsä. Siinä valiokunta huomautti, että se oli asetettu sen johdosta, että maistraatti erään valtuuston lisäjäsenten vaalin yhteydessä oli hylännyt ne vaaliliput, joihin merkityt henkilöt olivat kaupungin rahatoimikamarin ja hallinnollisten lautakuntain jäseniä. Valiokunnan tehtävänä oli niinmuodoin ensi sijassa antaa lausunto niistä vaalijärjestykseen tehtävistä muutoksista, jotka vastedes voivat estää tällaisen menettelyn. Valiokunta oli kuitenkin havainnut, että kaikki vaalikelpoisuutta koskevat kysymykset oli täydellisesti määritelty kunnallisasetuksessa, minkä johdosta vaalijärjestyksellä ei voitu antaa uusia tätä asiaa koskevia määräyksiä. Kun tähän tuli lisäksi, että maistraatin menettelyn laillisuus sittemmin oli tutkittu ylimmässä oikeusasteessa ja asiasta siten oli saatu lisäselvitystä, valiokunta ehdotti, että kaupunginvaltuusto antaisi vaalijärjestyksen muuttamista koskevan kysymyksen raueta. — Asiaa esitel-
täessä valtuusto hyväksyi ⁵⁾ valiokunnan ehdotuksen.

Uusi ohjesääntö pörssihuutokaupoille. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1882 asettanut ⁶⁾ valiokunnan, jonka tuli antaa ehdotus lausunnoksi, jota läänin kuvernööri oli pyytänyt valtuustolta kauppavaltuutettujen laatimasta ehdotuksesta kaupungissa toimitettuja pörssihuutokauppoja koske-
vaksi uudeksi ohjesäännöksi. Kuvernöörin annettua valtuustolle muistutuksen ⁷⁾ kyseisen lausunnon antamisesta valiokunta vuonna 1883 antoi valtuustolle asiaa koskevan mietinnön ⁸⁾. Valiokunta huomautti siinä m. m.,
että kauppavaltuutettujen ehdottama tavarapörssihuutokauppojen käytäntöön ottaminen, joka oli ohjesäännön muutoksen päätarkoituksena, mainittavassa määrässä vähentämättä huutokauppalaitoksen tuloja sen sijaan olisi omiaan lisäämään paikkakunnan liiketoimintaa ja siten edistämään kaupungin kehitystä. Myöskin kauppavaltuutettujen ehdottamat uudet määräykset, joiden tarkoituksena oli ostajan ja myyjän välisten selkkausten ehkäiseminen, tuntuivat yleensä sopivilta ja tyydyttäviltä. Kuitenkin tuntui olevan tarpeetonta kiistojen välttämiseksi luopua niistä eduista, jotka aiheutuivat mahdollisuudesta nimettömänä myydä myöskin tavaramääriä, minkä takia tavarainkin pörssihuutokaupoissa myyjän nimi tuli voida jättää ilmoittamatta, mikäli tavara huutokauppatilaisuudessa oli paikalla ja meklari suostui kaupanvastaajaksi. Ehdotettua meklarin provision korotusta arvopaperipörssissä tapahtuvista kaupoista valiokunta piti tarpeellisenä ja kohtuullisena. Ehdotuksen muiden osien suhteen

¹⁾ Valt. pöytäk. 30 p. tammik. 13 § ja 25 p. syysk. 44 §. — ²⁾ S:n 13 p. marrask. 2 §. —

³⁾ S:n 10 p. huhtik. 20 §. — ⁴⁾ Ks. s. 248. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 23 p. lokak. 15 §. —

⁶⁾ Ks. s. 264. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 16 p. tammik. 8 §. — ⁸⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 2.

valiokunta esitti joitakin osin asiallisia, osin muodollisia yksityiskohtiin kohdistuvia huomautuksia. Valiokunnan mietintöön liittyi ehdotus kaupunginvaltuuston puolesta annettavaksi lausunnoksi, ja tämän ehdotuksen valtuusto hyväksyi¹⁾ sellaisenaan ja lähetti kuvernöörille.

Myöhemmin ilmoitettiin²⁾ senaatin toukokuun 16 p:nä vahvistaneen ohjesäännölle seuraavan sanamuodon:

Ohjesääntö pörssihuutokaupoille Helsingin kaupungissa.

1 §. Arvopaperien pörssihuutokauppa eli semmoinen pörssihuutokauppa, jossa tapahtuu vapaaehtoinen obligatsioonien, osakkeiden ja senkaltaisten arvopaperien myyminen, pidetään Helsingissä ensimmäisenä arkikeskiviikkona joka kuukaudessa.

Tavarain pörssihuutokauppa, jossa vapaaehtoisesti huutokauppaan ilmoitettuja kauppatavaroita myydään paljottain näytteiden tahi muun laatumääräyksen mukaan, pidetään Helsingissä ensimmäisenä arkiperjantaina joka kuukaudessa.

Edellä mainitut pörssihuutokaupat alkavat sanottuina päivinä kello yksi jälkeen puolipäivän ja jatkuvat, jos myytäväksi ilmoitetun paljous niin vaatii, sekä samoina päivinä kello kolmeen jälkeen puolisen että myös lähinnä seuraavana arkipäivänä kello yhdestä kello kolmeen jäljestä puolen päivän.

Jos vasta näkyisi tarpeelliseksi useamminkin pitää tällaisia huutokauppoja, saa Uudenmaan läänin kuvernööri kauppayhdistyksen valtuusmiesten esityksestä siihen luvan antaa.

2 §. Pörssihuutokaupat toimitetaan sen tahi niiden kautta kaupungin valantehneistä meklareista eli kaupanvälittäjistä, jotka ovat myymisen toimeksensa ottaneet, sekä kauppayhdistyksen valtuusmiesten tätä varten hankkimassa huoneistossa, josta pitää maan virallisissa sanomalehdissä valtuusmiesten huolenpidon kautta kuulutettaman; ollen näiden asiana myöskin, jos tarpeelliseksi katsovat, ulosantaa pörssihuutokauppain järjestysohjeet, jotka muun muassa sisältävät määräyksiä ei ainoastaan siitä, millä tavoin arvopaperit ja tavarat ovat myytäväksi ilmoitettavat sekä miten tieto on annettava myytäväksi ilmoitetusta, vaan myös missä järjestyksessä erinäiset myymänumerot kaupaksi tarjotaan.

3 §. Pörssihuutokauppain laillista menoa valvoo joku kauppayhdistyksen valtuusmiesten pyynnöstä Helsingin maistraatin määräämä virkamies, joka pöytäkirjaan kirjoittaa, miten huutokauppa on käynyt.

4 §. Myyjän pitää ennen huutokauppahetken alkamista tahi siinä ajassa ennen tätä sanottua ajankohtaa, jonka kauppayhdistyksen valtuusmiehet ehkä säättänevät, itse tahi valtuutetun asiamiehen kautta jättämän huutokaupanpitäjälle kirjallinen osotus niistä arvopapereista tahi tavarajoukoista, jotka hän myydä haluaa, ja määrätköön silloin, jos sen hyväksi näkee, sen tahi ne hinnat, joita halvempaan ei myydä saa. Kun on kysymys tavarajoukkojen myymisestä, tulee myyjän vieläkin, samoin yllä sanotussa ajassa, huutokaupanpitäjälle antaa näytteet myytäväksi ilmoitetuista tavaroista tahi muu niitä koskeva laatumääräys.

Muuten myyjä itse tahi asiamiehen kautta valvokoon oikeuttansa.

5 §. Jos arvopaperien pörssihuutokaupassa myyjän nimi on huudettaessa ilmoitettu, on hän itse vastuunalainen myydyn saannista ja laadusta sekä velvollinen huutokauppatoimituksessa määrätynsi tulleesta hinnasta antamaan ostajan saada sen, mikä on myyty; mutta jos ei myyjän nimeä ilmoiteta, kuuluu sama vastuunalaisuus huutokaupanpitäjälle, joka silloin myös saatavaa maksua vastaan antaa ulos, mitä myyty on.

Tavarain pörssihuutokaupassa pitää aina huudatuksen edellä kauppakuulustelijoille ilmoitettaman myyjän nimi, se paikka, joko jollakin Suomen satamalla taikka eräällä maan rautatieasemalla, missä sekä se aika, joko heti taikka määräpäivänä viimeistään ennen kolmen kuukauden kulumista, jona tavara on paikalle tuotava. Ja on myyjä velkapaä heti ostajalle tahi tämän oikeudenomistajalle saatavaa maksua vastaan ilmoitetulla paikalla ja ajalla antamaan ulos, mitä myyty on, hyvyyden puolesta semmoisena, kuin näytteet osoittavat tahi muu laatumääräys tietää antaa; korvatkoon muutoin vahingon.

6 §. Jos myyjä on määrännyt hinnan, jota halvempaan älköön myytäkö, pitää huutokauppaa toimittavan meklarin heti tavaraa huudattaessaan sanoa se alin

¹⁾ Valt. pöytäk. 20 p. helmik. 15 §. — ²⁾ S:n 25 p. syysk. 5 §.

hinta. Jos ei mitään tarjousta tehdä siihen tahi korkeampaan hintaan, purkautuu myynti.

7 §. Jos myynti päinsä käy, mutta ostaja on tuntematon taikka myyjä tahi huutokaupan pitäjä muutoin katsoo vakuutensa tähden tarpeelliseksi, että käsi- raha maksetaan, älköön sitä kiellettäkö sen uhalla, että myyty heti uudelleen huudetaan. Jos silloin sama tavara menee vähemmästä summasta kuin ensimmäisessä huudatuksessa, on erotus ensimmäisen huutajan korvattava. Käsirahaksi älköön vaadittako enempää kuin korkeintaan kymmenen prosenttia myymähinnasta. Käsirahan ottaa huutokaupanpitäjä haltuunsa ja hänen tulee antaa siitä kuitti ostajalle.

8 §. Kustakin mynnistä on heti tahi suorastaan huutokaupan loputtua tehtävä ja sekä myyjälle että ostajalle annettava lyhyesti laadittu kaupanpäätoskirja, sisältävä myyjän nimen, kun se on huutokauppatilaisuudessa ilmoitettu, ostajan nimen, myydyin nimityksen, paljouden ja hinnan, sen paikan, missä, ja sen ajan, jona myyty on annettava ja vastaanotettava, sekä muut huutokaupassa määrättyt ehdot, niin myös toimituspäivän ja huutokaupanpitäjän nimen allekirjoituksen.

9 §. Maksun siitä, mitä arvopaperien pörssihuutokaupassa on myyty, suorittaa ostaja sen mukaan kuin huutokaupassa ennen huudatusta on tietää annettu myydyin saadassansa myyjältä tahi huutokaupanpitäjältä joko heti taikka ilmoitettuna määräpäivänä ennen nousevan viikon loppua.

Maksun siitä, mikä tavarain pörssihuutokaupassa on myyty, suorittaa ostaja myyjälle myydyin saadassansa sinä päivänä, joka tavarain antamisen on huutokaupassa määrätty. Jos ostaja laiminlyö tavarain vastaanottamisen tänä sanottuna päivänä, vastatkoon kaiken vahingon, joka siitä tulla voi.

Välinsuorituksessa myyjän ja ostajan kesken on viimeksi mainitulla oikeus suorisvälikkapaleena käyttää huutokaupanpitäjän kuittia saadusta käsirahasta, mutta hänen pitää siinä tapauksessa samaan kuittiin kirjoittaa myyjälle valtuus talletettujen rahain nostamiseen huutokaupanpitäjältä.

10 §. Ne tavarain näytteet, jotka tavarain pörssihuutokaupan toimittajalle ovat annetut ennen huutokauppaa, tulee hänen pitää luotettavassa tallessa vähintäänkin kuukausi aikaa tavarain antamisen määräpäivän jälkeen sekä vielä kauemminkin, jos ostaja tahi myyjä taikka jommankumman oikeudenomistaja itse tahi asiamiehen kautta sanotun ajan kuluessa huutokaupanpitäjälle ilmoittaa ja toteen näyttää riitaa syntyneen tavarain antamisesta tahi hyvyydestä.

11 §. Siitä, mitä pörssihuutokaupassa myyty on, suorittaa myyjä huutokaupanpitäjälle toimipalkkion, jota maksetaan kolme markkaa tuhannelta myyntisummasta arvopaperien pörssihuutokaupassa myydyistä ja seitsemän markkaa viisikymmentä penniä tuhannelta myyntisummasta tavarain pörssihuutokaupassa myydyistä; ja on huutokaupanpitäjä kaikissa niissä tapauksissa, milloin kauppahinta on ostajan maksettava suorastaan myyjälle eikä huutokaupanpitäjälle, oikeutettu ennen huutokauppaa vaatimaan myyjältä vakuus edellämainitun toimipalkkion suorittamisesta.

Jokaisesta tavarajoukosta, joka tavarain pörssihuutokaupassa on yhtenä huutona tarjottu, suorittaa myyjä vieläkin lyöntimakson, joka on viisikolmatta penniä.

Tämän §:n ensimmäisessä kappaleessa mainittu toimipalkkio jaetaan Helsingin kaupungin, huutokauppaa valvoneen virkamiehen ja huutokaupanpitäjän välillä sillä muotoa, että kolmas osa siitä tulee kaupunginkassalle, kuudes osa edelläsanotulle virkamiehelle ja loput huutokaupanpitäjälle, joka on velvollinen ei ainoastaan pitämään huolta siitä, että kaupungin osuus asianmukaisesti kaupunginkassaan toimitetaan, vaan myös huutokauppaa valvoneelle antamaan, mitä hänelle tulevaa on.

Lyöntimaksot kerää huutokaupanpitäjä sisään ja antaa kauppahdistyksen valtuusmiehille, jotka käyttäkoot näin karttuneet rahat pörssihuoneistosta olevan kustannuksen suorittamiseen.

12 §. Pörssihuutokaupan ilmoitteista ja tavarannäytteiden hoidosta, milloin se toimeksi tulee, saa huutokaupanpitäjä myyjältä kantaa korvauksen, joka lasketaan niiden perusteiden mukaan, jotka kauppahdistyksen valtuusmiehet määräävät.

13 §. Kun myynti purkautuu, josta 6:nnessä §:ssä on puhuttu, ei mitään toimipalkkiota makseta, mutta on myyjä velkapää suorittamaan sen lyöntimakson tavarain pörssihuutokaupassa huudatetuista tavarajoukoista, kuin myös sen korvauksen pörssihuutokaupan ilmoitteista ja tavarannäytteitten hoidosta, jotka 11:nnessä ja 12:nnessä §:ssä ovat mainitut.

Kaupunginvaltuuston kanslian aukioloaika. Puheenjohtaja ilmoitti ¹⁾, että kaupunginvaltuuston kanslia vastedes valtuusmiesten taholta lausu-

¹⁾ Valt. pöytäk. 30 p. tammik. 1 §.

tun mukaisesti tyydyttämiseksi pidettäisiin avoinna keskiviikkoisin ja lauantaisin klo 10—11 a. p.

Kunnalliskalenterin julkaiseminen. Vtn Nybomin tekemän ehdotuksen vuoden 1883 kunnalliskertomuksen julkaisemisesta kaupunginvaltuusto hyväksyi¹⁾ lähetettyään²⁾ sen valmisteluvaliokuntaan, ja valtuuston kanslialle annettiin tehtäväksi laatia kertomus saman suunnitelman mukaisesti kuin vuoden 1881 kertomus.

Luettelo edesmenneistä henkilöistä, joilta jäi alaikäisiä ja turvattomia lapsia. Kaupungin ruotsalais-suomalaisen luterilaisen seurakunnan kirkkoherranvirasto lähetti kaupunginvaltuustolle luettelon seurakuntaan kuuluneista henkilöistä, jotka olivat kuolleet vuoden 1882 jälkipuoliskolla ja jättäneet jälkeensä alaikäisiä ja turvattomia lapsia. Valtuusto antoi³⁾ luettelon holhouslautakunnalle.

Majoitusilauksia tehtäessä noudatettava menettely. Senaatin veloitettua läänin kuvernöörin tammikuun 15 p:ään ja heinäkuun 15 p:ään mennessä hankkimaan ja lähettämään sotakomissariaattiin sotilasviranomaisten jättämät venäläisen sotaväen majoitus- tai majoitusetutilaukset jokaiselta viimeksikuluneelta puolelta vuodelta, kuvernööri oli pyytänyt maistraattia vastedes viimeistään tammikuun 7 ja heinäkuun 7 p:nä antamaan hänelle edellisen puolen vuoden kyseiset tilaukset. Tämän johdosta maistraatti anoi, että kaupunginvaltuusto vastedes itse laatisi ja allekirjoittaisi tilaukset sekä antaisi ne ynnä niihin kuuluvat todisteet maistraattiin niin hyvissä ajoin, että ne määrääjän kuluessa ehdittiin lähettää kuvernöörille.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti⁴⁾ ilmoittaa maistraatille, ettei valtuusto katsonut maistraatin esittäneen pätevää syytä, jonka tähden olisi luovuttava majoitusilauksien tekemisessä siihen asti noudatetusta menettelystä, joka valtuuston mielestä sen tähden olisi säilytettävä.

Notaarin asettaminen rahatoimikamariin. Tehdystä esityksestä kaupunginvaltuusto valtuutti⁵⁾ rahatoimikamarin kahdeksi vuodeksi eteenpäin ottamaan kamarin kansliaan notaarin 200 markan kuukauspalkoin sekä määräämän tämän ja kamarin sihteerin välisen työnjaon.

Talousarvion painatus ja jakelu. Puheenjohtaja ilmoitti⁶⁾, että kaupungin vuoden 1883 talousarvio oli julkaistu painosta ja jaeltu.

Tuulaakikamarin henkilökunnan lisääminen. Tullinylijohdokunnan esittämän valituksen pakkahuoneen vaakoja hoitavan palveluskunnan riittämättömyydestä kaupunginvaltuusto lähetti⁷⁾ rahatoimikamariin. Kamarin sen jälkeen antaman lausunnon mukaisesti valtuusto päätti⁸⁾ valtuuttaa kamarin heti ottamaan tuulaakikamariin toisen vaakapalvelijan tai vahtimestarin, jonka palkkaedut olisivat samat kuin siellä aikaisemmin olleen vaakapalvelijan.

Satamajärjestyksen muuttaminen. Laivanpäällikköyhdistyksen esittämän anomuksen voimassa olevan kaupungin satamajärjestyksen muuttamisesta siten, että se paloöljymäärä, jonka matkustajahöyrylaivoista sai purkaa kaupungin satamalaiturien vieressä, korotettaisiin 120:stä 500 kannuun, kaupunginvaltuusto lähetti⁹⁾ rahatoimikamariin, jonka tuli hankkia siitä satamakapteenin lausunto ja sen jälkeen antaa tämä ynnä oma lausuntonsa valtuustolle. Sen jälkeen kun satamakapteeni erinäisin

¹⁾ Valt. pöytäk. 30 p. tammik. 18 §. — ²⁾ S:n 16 p. tammik. 17 §. — ³⁾ S:n 20 p. helmik. 8 §. — ⁴⁾ S:n s:n 4 §. — ⁵⁾ S:n 24 p. huhtik. 4 §. ⁶⁾ S:n 30 p. tammik. 2 §. — ⁷⁾ S:n 20 p. maalisk. 5 §. — ⁸⁾ S:n 24 p. huhtik. 16 §. — ⁹⁾ S:n s:n 11 §.

ehdoin oli puoltanut, mutta kamari vastustanut anomuksen hyväksymistä, valtuusto päätti ¹⁾, ettei anomus aiheuttaisi toimenpidettä sen taholta.

Uusi palojärjestys. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1881 puolestaan hyväksynyt ²⁾ ehdotuksen kaupungin uudeksi palojärjestykseksi sekä lähettänyt sen läänin kuvernöörin vahvistettavaksi. Vuonna 1883 maistraatti ilmoitti, että senaatti marraskuun 17 p:nä 1882 oli erinäisin muutoksin vahvistanut uuden palojärjestyksen. Tämän johdosta valtuusto päätti ³⁾ kehoittaa rahatoimikamaria laskun mukaan suorittamaan palojärjestyksen suomentamisesta sekä sen painatuksesta ja jakelusta aiheutuvat kustannukset, mistä kaikesta maistraatin palojärjestyksen 21 §:n määräyksen mukaisesti tuli huolehtia.

Vahvistettu palojärjestys oli sanamuodoltaan seuraava:

Helsingin kaupungin palojärjestys.

1 §. Helsingin kaupungin paloalueeseen luetaan sekä varsinainen kaupunki ja esikaupungit että myös Kaivopuisto, Kaisaniemen puisto, Kasvitieteellinen puutarha ja Siitasaaret ynnä Lapinlahdesta Leppäsuon ja Hietakankaan huvilain välitse sekä sitten Fjeldalin ja Hakasalmen huvilain etelärajaa pitkin Kluuvilahteen asti kulkevan viivan eteläpuolinen mannermaa.

2 §. 1 kohta. Palolaitoksen saattaminen ajanmukaiseen kuntoon ja sen semmoisena pitäminen kuuluu maistraatin valvonnan alaisena palotoimikunnalle, jossa on viisi jäsentä, joista yhden valitsee läänin kuvernööri, niin kauan kuin kruunu ottaa osaa palolaitoksen voimassa pitoon, ja muut valitsee kaupunginvaltuusto kahdeksi vuodeksi sillä tavoin, että vuosittain kaksi jäsentä eroaa ja kaksi valitaan sijaan. Kaupunginvaltuusto valitsee myös kaksi varajäsentä vuodeksi kerrallaan. Vuoden varrella valitut ryhtyvät toimeensa lähinnä seuraavan vuoden alusta.

Ensi kerran toimitetaan vaali kuukauden kuluessa siitä, kun kaupunginvaltuusto on saanut ilmoituksen tämän palojärjestyksen vahvistamisesta; ja silloin valituista jäsenistä eroaa arvalla kaksi vaalivuoden jälkeen lähinnä seuraavan vuoden päättyessä mutta muut kaksi jäävät vielä vuodeksi toimeensa.

2 kohta. Vaalikelpoisuudesta palotoimikunnan jäseneksi ja siitä toimesta kieläytymisestä on noudatettavana, mitä siinä kohden on säädetty kaupungin rahatoimikamarin jäsenistä.

3 kohta. Jos valittu jäsen tahi varajäsen toimikautensa kuluessa eroaa, on kaupunginvaltuuston asia siitä tiedon saatuaan viipymättä valita toinen jäsen siksi ajaksi, mikä eronneella olisi ollut jälellä.

3 §. 1 kohta. Palotoimikunta valitsee vuosittain jäsenistensä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Vaalin tuloksesta pitää palotoimikunnan kirjallisesti antaa tieto läänin kuvernöörille, niin myös maistraatille ja kaupunginvaltuustolle.

Sekä puheenjohtajan että varapuheenjohtajan estettynä ollessa valitsee palotoimikunta keskuudestaan puheenjohtajan siksi kerraksi.

2 kohta. Niin usein kuin puheenjohtaja katsoo asian laadun vaativan tahi vähintäänkin kaksi jäsentä vaatii, kokoontuu palotoimikunta jäsenille kirjallisesti ilmoitettavana aikana. Asiat esittelee puheenjohtaja, ja päätöksen tekoon tulee paitsi häntä vähintäänkin kahden jäsenen tahi varajäsenen ottaa osaa. Erimielisyyden sattuessa ratkaistaan asia avonaisella äänestyksellä, niinkuin yleinen laki riita-asioista säättää.

Asiassa, josta voipi olla erinomaista hyötyä tahi vahinkoa yksityisesti palotoimikunnan jäsenelle taikka jollekulle, joka hänen kanssansa on sellaisessa sukulaisuudessa tahi lankoudessa, joka on tuomarin jäävi, alkoon semmoinen jäsen osallisena olko.

3 kohta. Palotoimikunta saa avuksensa ottaa sihteerin, joka laatii toimikunnan diarit ja pöytäkirjat, tekee ja varmentaa lähtevät toimituskirjat sekä hoitaa arkistoa. Sihteerin voi palotoimikunta mieltänsä myöten erottaa toimestaan.

Vahtimestarin tehtäviä toimikunnassa hoitavat palokonstaapelit palomestarin tarkemman määräyksen mukaan.

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. toukok. 12 §. — ²⁾ Ks. s. 193. — ³⁾ Valt. pöytäk. 16 p. tammik. 6 §.

4 §. 1 kohta. Paitsi sitä yleistä tehtävää, mikä palotoimikunnalle 2 §:n 1 kohdan mukaan kuuluu, ja niitä erinäisiä velvollisuuksia, jotka toisessa kohden tätä palojärjestystä on sille annettu, tulee palotoimikunnan:

- 1) katsoa, että palomestari ja alipalomestari täyttävät velvollisuutensa;
 - 2) vuosittain joulukuussa kahdella jäsenellään palomestarin läsnä ollessa toimittua palolaitoksen omaisuuden katsastus;
 - 3) täydellisesti ja viipymättä antaa kaupunginvaltuuston tai maistraatin vaatimat lausunnot ja tiedot palolaitosta koskevista seikoista sekä muutoinkin antaessaan jonkin ehdotuksen tahi asian kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi taikka määräystä jossakin asiassa pyytäessään antaa siitä samalla täydellinen selvitys; ja on, kun mieliteet palotoimikunnassa ovat eräviä, äänestyspöytäkirja oheen pantava;
 - 4) tarkastaa saapuneet palkkalistat ja palolaitoksen menoista annetut laskut sekä merkittyään niihin hyväksymisensä lähettää ne rahatoimikamariin;
 - 5) palomestarin ehdotuksesta määrätä ne merkit, joilla palolaitoksen pitää puhjenneet tulipalot ilmoittaa, ja vuosittain sanomalehdissä kuuluttamalla sekä muullakin soveliaalla tavalla antaa niistä tieto yleisölle;
 - 6) vuosittain ennen maaliskuun umpeen menemistä antaa kaupunginvaltuustolle kertomus palolaitoksen tilasta ja hoidosta viimeksi kuluneena vuonna;
 - 7) ennen syyskuun umpeen menemistä rahatoimikamariin lähettää ehdotus palolaitoksen ensivuotiseksi kulunkiarvioksi; sekä
 - 8) vuosittain marraskuun alkupuoliskolla maistraatille ilmoittaa, kenen jäsenten on vuoden lopulla vuoro erota, niin myöskin viipymättä antaa maistraatille tieto, kun joku toimikunnan jäsenistä tahi varajäsenistä muuten on eronnut.
- 2 kohta. Kun joku palolaitokseen kuuluva tahi kuulumaton henkilö on tulipalossa osottanut erinomaista toimekkuutta, neuvokkuutta ja uhrautuvaisuutta hengen tai tavarain pelastamisessa, tulen sammutuksessa tahi veden tuonnissa, taikka kun joku palolaitokseen kuuluva henkilö sellaisissa tiloissa saa turmion terveydellensä tahi menettää henkensä, niin palotoimikunta ensinmainitussa tapauksessa tehköön kaupunginvaltuustolle ehdotuksen apurahan myöntämisestä suoritettavaksi kerrassaan tahi vuosittain vahingoittuneelle tahi vainajan leskelle ja lapsille.
- 5 §. 1 kohta. Palolaitokseen asetetaan pysyväisesti palvelemaan palomestari, alipalomestari ja palokomennuskunta, johon kuuluu tarpeellinen määrä ylikonstaapeleita ja konstaapeleita.
- Jos vakinaisen henkilökunnan lisäksi teknillisiä tahi muita apulaisia katsotaan palolaitokseen tarvittavan, tehköön palotoimikunta kussakin eri tapauksessa kaupunginvaltuustolle esityksen niiden ottamisesta tarpeen vaatimaksi ajaksi.
- 2 kohta. Palomestarin ja alipalomestarin ottaa ja erottaa kaupunginvaltuusto palotoimikunnan ehdotuksesta sekä alipäälliköt palotoimikunta palomestarin ehdotuksesta. Miehistön ottaa kirjallisilla kontrahdeilla palomestari, jonka siinä pitää katsoa, ettei koko palokomennuskunnan palvelusaika mene umpeen yhtä haavaa. Mainitut kontrahdit tehdään palotoimikunnan säätämän kaavakkeen mukaan ja pitää niiden nimenomaan sisältää, että palokonstaapelin tulee noudattaa palojärjestyksen sääntöjä ja että palotoimikunta voi hänet edeltäpäin irtisanomatta milloin tahansa palveluksesta erottaa.
- 3 kohta. Alipäällystö ja miehistö sijoitetaan palotoimikunnan määräyksen mukaan joko palotorneihin taikka niiden lähistöön taikkapa sinne, missä palolaitoksen kalut ja juhdat pidetään
- 4 kohta. Virantoimituksessa ollessaan pitävät palomestari ja alipalomestari punaverkaista, keltaisella nauhuksella varustettua lakkia, jossa on siviilivirkamiehille määrätty kokardi, sekä alipäällystö ja miehistö pukua, jonka kaupunginvaltuusto palotoimikunnan esityksestä määrää.
- 6 §. 1 kohta. Palomestarin on velvollisuus:
- 1) likinnä pitää silmällä palolaitoksen rakennuksia, laitelmia, kaluja ja muuta omaisuutta sekä niiden tarpeenmukaista kunnossapitoa ja hoitoa, niin myös palotoimikunnalle ilmoittaa palolaitoksessa tarpeellisista parannuksista;
 - 2) pitää tarkkaa luetteloa palolaitoksen omaisuudesta;
 - 3) katsoa, että palokomennuskunta pysyy täysilukuisena ja asianmukaisesti pidetään työssä;
 - 4) opettaa alipäällystölle ja miehistölle heidän palvelustehtäviänsä ja palokalujen oikeata käyttämistä sekä sitä varten tuontuostakin pitää harjoituksia;
 - 5) valvoo, että palolaitoksessa vallitsee hyvä, sotilaallinen järjestys ja että jokainen tarkalleen täyttää tehtävänsä sekä sentähden usein pitää äkkiarvaamattomia tarkastuksia, niin myös epäkuntoa silloin havaittuansa asian laadun mukaan joko heti oikaista se taikka jättää asia palotoimikunnalle toimenpidettä varten;

6) olla läsnä palotoimikunnan kokouksissa, joista hänelle on kirjallisesti ilmoitettava ja joissa hän antakoon kulloinkin tarpeellisia tietoja sekä ottakoon osaa keskusteluihin, mutta ei päätösten tekoon;

7) vuosittain ennen helmikuun loppua antaa palotoimikunnalle kirjallinen selonteko palokomennuskunnan toiminnasta viimeksi kuluneena vuonna; sekä

8) muuten noudattaa tässä palojärjestyksessä olevia määräyksiä.

2 kohta. Tulipalon sattua kaupungin paloalueella on palomestarin asiana järjestää ja johtaa sammutustyö ja omaisuuden pelastaminen, ja on hän siis vastuunalainen siitä:

että tarpeellisia ja varalla olevia sammutus-, pelastus- ja korjauskaluja asianmukaisesti käytetään;

että tulen leviämistä viereisiin rakennuksiin mahdollisimman määrässä ehkäistään palopurjeita käyttämällä ja vettä valelemalla sekä tarpeen vaatiessa lauta-aitoja, portteja, katoksia tahi rakennuksia purkamalla;

että tuulen alla olevien talojen syttymistä heittovalkeasta mahdollisuuden mukaan estetään kattoja vartioimalla sekä ullakonreiät ja ikkunat sulkemalla y.m.; ja että tarpeellinen miehistö palokaluineen jää palopaikalle, siksi kunnes tulen edelleen puhkeamisen vaaraa voi pitää vältettynä.

Älköön kuitenkaan ruvettako syttymättömästä rakennuksesta vastoin omistajan kieltoa korjaamaan irtaimistoa älköönkään palomestari myöskään käskellä rakennusta purkamaan, kun alipalomestari ja kaupungin vapaaehtoisen palokunnan päällikkö, jos he ovat saapuvilla, sitä vastustavat.

3 kohta. Jos tulipalo syntyy paloalueen ulkopuolella, mutta kaupungin porttien sisäpuolella, lähetettäköön sitä sammuttamaan jokin osa kaupungin palokaluja ja palokomennuskuntaa palomestarin harkinnan mukaan; ja on muutoin palomestarin velvollisuuksista sellaisissa tiloissa soveltuvilta kohdin voimassa, mitä lähinnä edellisessä kohdassa on sanottu.

7 §. Alipalomestari on velvollinen:

1) perehtymään kaikkiin palolaitoksen laitelmiin ja kaluihin sekä niiden oikeaan käyttöön;

2) palokomennuskunnan harjoituksissa ja tulipalotilaisuuksissa johtamaan kaikkia töitä, joita palomestari hänelle määrää;

3) ottamaan osaa järjestyksen valvontaan palokomennuskunnassa sekä palotorneissa ja palokaluvarikoissa;

4) palomestarin ollessa sairauden tahi muun syyn tähden estyneenä virkaansa toimittamasta, hoitamaan hänen tehtäviänsä; sekä

5) muuten noudattamaan tämän palojärjestyksen määräyksiä.

8 §. 1 kohta. Ylikonstaapelit ovat lähinnä velvolliset voimassa pitämään järjestystä palokomennuskunnassa ja valvomaan, että konstaapelit tarkalleen täyttävät velvollisuutensa. Alipalomestarin ollessa tilapäisesti estettynä tulee ylikonstaapelin palomestarin määräyksestä hoitaa hänen tehtäviänsä.

Kun merkki annetaan tulipalon puhkeamisesta paloalueella eikä palomestari eikä alipalomestari ole saapuvilla, pitää ylikonstaapelin viivyttelämättä lähteä miehistön ja palokalujen kera palopaikalle ja siellä hoitaa päällikkyyttä, kunnes palomestari tahi alipalomestari saapuu paikalle.

2 kohta. Konstaapelin tehtäviin kuuluu:

1) palolaitoksen juhtain, ajoneuvojen ja kalujen hoito, niin myös palolaitoksen talojen ja niihin kuuluvain katuosain y.m. puhtaanapito;

2) satamissa olevain paloavantojen avoinna ja tarpeenmukaisesti aidattuna pitäminen talvisaikaan, niin myös tarpeellisten töiden tekeminen yleisten palovesiasemain ja kaivojen sekä satamiin rakennettujen vedennostolaitosten kunnossa pitämiseksi; sekä

3) vartioiminen ja päivystys siinä järjestyksessä ja sillä tavalla kuin päällystös määrää.

3 kohta. Sekä ylikonstaapelit että konstaapelit ovat velvolliset tarkasti noudattamaan sitä johtosääntöä ja työnjakoa, jonka palotoimikunta palomestarin ehdotuksesta heille antaa sekä muutoin auliisti täyttämään kaikki, mitä esimiehensä heidän käskävät palvelustoimissaan tehdä.

4 kohta. Milloin palokonstaapeleja ei tarvita palolaitoksen toimissa, ovat he velvolliset kaupungin piirissä tekemään muuta työtä kaupunkikunnan hyödyksi, niinkuin lumen luontia ja ajoa, katujen ja yleisten paikkain valelemista kesäiseen aikaan y.m.; älköön kuitenkaan neljäsosaa enempää miehistöstä eikä neljäsosaa enempää palolaitoksen koko hevosluvusta yhtä haavaa semmoisiin toimiin käytettäväksi.

9 §. 1 kohta. Jos palomestari tahi alipalomestari tahtoo kaupungista poistua

tahi virkavapautta nauttia, hankkikoon siihen luvan palotoimikunnalta tahi, jollei hän halua kolmea päivää pitempää lomaa, sen puheenjohtajalta. Viikkoa pitemmän virkavapauden ajaksi olkoot palomestari ja alipalomestari velvolliset puolestaan panemaan palotoimikunnan hyväksymän viransijaisen. Palokomennuskuntaan kuuluvat henkilöt anokoot virkalomaa palomestarilta tahi hänen viransijaiselta. Älköön kuitenkaan palomestarille ja alipalomestarille yksin ajoin virkavapautta myönnettäkö älköönkään kenenkään palokomennuskuntaan kuuluvan henkilön sallittako muutoin kuin poikkeustiloiissa poistua kaupungista, älköönkään missäkään tapauksessa kuudesosaa enempää miehistöstä yhtäikaa kaupunkiin lomalle laskettako.

2 kohta. Tulipalon puhjetessa olkoon kuitenkin lomalle laskettu alipäälylystö ja miehistö, jos ovat kaupungissa, velvolliset saapumaan virantoimitukseen ja siihen jäämään niin kauaksi kuin palopäälylystö tarpeelliseksi katsoo.

10 §. 1 kohta. Jos päälylystöön, alipäälylystöön tai miehistöön kuuluva henkilö luvatta kaupungista poistuu tahi pysyy erillään viranteosta, vetäköön sakkoo, palomestari ja alipalomestari 25 markasta 100 markkaan sekä alipäälylystyn ja miehistön jäsen 5 markasta 25 markkaan kultakin päiväältä, jona hän sellaisen virheen on tehnyt, ja pantakoon sen ohessa sen viranomaisen harkinnan mukaan, jonka asia on hänen erottamisestaan päättää, viralta. Jos palomestari tahi alipalomestari muutoin on leväperäinen tahi huolimaton virassaan, olkoon palotoimikunnalla valta asianhaaran mukaan antaa hänelle varotus tahi kaupunginvaltuustolle esittää hänet pantavaksi viralta. Alipäälylystöön tai miehistöön kuuluva henkilö, joka laiminlyö tehtäviensä taikka virantoimituksessa osoittaa huolimattomuutta tahi tottelemattomuutta esimiestänsä kohtaan taikka muutoin käyttäytyy kunnottomasti, vetäköön palomestarin tutkinnan mukaan sakkoo enintään viiden päivän palkkamäärän. Jos hairahdus uusiintuu taikka jos se on vaikeampaa laatua, erottakoon palotoimikunta, jos hän kuuluu alipäälylystöön tai miehistöön, hänet palveluksesta. Tässä mainittuihin sakkoihin tuomitsee palotoimikunta palopäälliköt, alipäälliköt ja miehistön, ja sakot pidätetään virhentehtäjän palkasta sekä menevät kaupunginkassaan.

2 kohta. Jos hairahduksen tahi laiminlyönnin johdosta on vahinkoa tahi tapaturmaa ollut, olkoon syyllinen sen ohessa edesvastauksen alainen lain mukaan, ja on asia siinä tapauksessa lykättävä asianomaisen tuomioistuimen käyteltäväksi.

11 §. 1 kohta. Palolaitoksen käytettäväksi on voimassa pidettävä riittävä varasto tarkoituksenmukaisia kaluja tulensammutusta, ihmishengen pelastusta ja irtaimen omaisuuden korjaamista varten, jotka kalut säilytetään etupäässä siellä, mihin palokomennuskunta on sijoitettu, mutta myös voidaan joskikin osaksi varastoon panna muihin paikkoihin kaupungissa palotoimikunnan tarkemman määräyksen mukaan.

2 kohta. Kussakin kartanossa tahi talossa on kelvollisessa kunnossa pidettävä ja helposti saavutettavassa paikassa säilytettävä seuraavat mikäli mahdollista talon numerolla varustetut palokalut, nimittäin:

yhdet tikapuut jokaisen taloon kuuluvan paloluukulla varustetun rakennuksen ullakolla;

yhdet isommat palotikapuut, jotka ulottuvat maasta talon kunkin eri rakennuksen katolle;

kaksi palosankoa niihin kiinnitettyine riittävän pituisine köysineen;

rautaketjulla varustettu palokoukku;

kaksi palolyhtyä;

kirves;

rautakanki tahi sorkkarauta; sekä

tarpeen mukaan sovitettu rauta- tahi kiviastia tuhkan ja hiilien kokoomista varten tulipesistä;

niin myös taloissa, joiden tulot on arvattu 2,500 markkaa suuremmiksi, edellä lueteltujen lisäksi:

siirreltävä (assuranssi- tahi isompi) paloruisku.

Semmoisen puutalon omistaja, jossa on kaksi tahi useampia huonekertoja ja ainoastaan yksi käytävä ylempässä kerrassa olevaan huoneistoon, on velvollinen sitä paitsi kussakin semmoisessa huoneistossa helposti saavutettavalla paikalla kunnossa pitämään tarpeellisen pitkää pelastusköyttä tahi köysitikapuita.

Jos talo on useilta puolin umpeen rakennettu taikka sisältää erinomaisen korkeita tahi vaikeapääsöisiä rakennuksia ja siitä tahi muusta syystä katsotaan siellä olevan tarpeen useampia tahi toisenkaltaisia tulensammutus-, tavarankorjaus- tahi hengenpelastuskaluja kuin tässä on mainittu, voi maistraatti talossa palokatselmusta toimittavan henkilön ehdotuksesta velvoittaa omistajan hankkimaan ja voimassa pitämään sellaiset kalut.

3 kohta. Kaupungin rantasiltain ääreen on tarpeellinen määrä kiinteitä veden-

nostolaitoksia tehtävä ja kunnossa pidettävä samoin kuin myös kaivoja niissä sata-mista etäisemmissä osissa kaupunkia, joissa ei ole vesijohtoa ja palovesiasemia eikä luonnollisia vesivaroja. Nämä laitokset, joihin tarpeellisen työn palolaitoksen kons-taapelit tekevät määräyksen mukaan, ovat toimeenpantavat, voimassa pidettävät ja tarkastettavat sillä tavoin kuin kaupungin muista rakennuksista ja yleisistä töistä on säädetty.

Missä palolaitos katsoo avannot tarpeellisiksi, on ne sen toimesta avoinna pidet-tävä ja asianmukaisesti aidattava.

4 kohta. Ellei luonnollista vedensaantia taikka kaivoa tahi vesijohtoa palovesi-asemineen ole talossa tahi tilalla tahi sen läheisyydessä, tulee omistajan tahi isännöitsi-jän siellä soveliaassa paikassa aina varalla pitää vedellä täytettyä ammetta tahi ison-laista saavia ollen vesi tarpeen mukaan uusittava.

5 kohta. Jokaisen kaupungin kuorma-ajurin on velvollisuus olla varustettuna pyörillä kuljetettavalla rautavanteisella vesitynnyrillä siihen kuuluvine laskulaittei-neen, joka on vähintään $1\frac{3}{4}$ kalutuumaa läpimitaten, ja talvella reellä kuljetettavalla ammeella; kummankin astian tulee vetää vähintään 90 kannua; ja tulee hänen palo-merkkejä annettaessa viipymättä lähteä viemään niillä vettä palopaikalle sekä veden-kuljetusta jatkaa niin kauan kuin paloa kestää. Tulipalon sattuessa paloalueen ulko-puolella, mutta kaupunginporttien sisäpuolella kaupungin kuorma-ajurit ovat vel-volliset lähtemään sinne niin lukuina ja siinä järjestyksessä kuin maistraatti palo-mestaria kuultuaan vuosittain määrää.

Kuorma-ajuri, joka laiminlyö hänelle kuuluvan vedenkuljetuksen tulipalon sat-tuessa vetäköön sakkoa 12 markkaa.

6 kohta. Kaupungin majataloon asetuttakoon palotoimikunta kesällä neljä vesi-tynnäriä rattaille ja talvella yhtä monta vesiammetta reille; ja se henkilö, jolle kyydin-pito kaupungissa toimeksi annetaan, velvoitettakoon asiasta tehdyssä välikirjassa vuodena-jan mukaan pitämään tynnärit aina vettä täynnä ja ammeet valmiina veden tuomiseen tulipalon puhjetessa sekä ne viipymättä palopaikalle toimittamaan 20 mar-kan sakan uhalla kultakin tuollaiselta vesialtialta, joka jää tulipaloon tuomatta.

7 kohta. Paloalueella olevan talon tahi tilan omistaja tahi isännöitsijä, joka omiksi tarpeikseen pitää hevosta sekä vesitynnäriä rattaineen kesällä ja ammetta rekineen talvella, olkoon myös velvollinen tulipalon sattuessa joutuisasti vedättämään vettä palopaikalle.

8 kohta. Jotta vedentuonti tulipaloon olisi pimeämpänä vuodenaikana parem-malla järjestyksellä ja joutuisuudella toimitettavissa, ovat kaikki kaupungin yleisiin kaivoihin ja vedennostolaitoksien asetetut lyhyt pidettävät valaisevina pimeän tulosta alkaen illalla päivänkoittoon asti, niin myös ovat kaupungin kaduilla ja ylei-sillä paikoilla olevat lyhyt, jos valkeanvaara syntyy sen jälkeen kun ne yöksi ovat jo sammutetut, uudelleen sytytettävät ja palamassa pidettävät, siksi kunnes päivänvalo alkaa tahi kaikki vaara on vältetty. Tämän noudattamista tulee poliisilaitoksen tar-kasti pitää silmällä.

12 §. 1 kohta. Jos joku tietää talossaan tahi tilallansa tulenvaarallista vikaa ilmaantuneen tulisijaan, hormiin, savupiippuun tahi vesikattoon, niin hän 25 ja enin-tään 100 markan sakan uhalla paitsi velvollisuutta sen vahingon korvaamiseen, mikä sen johdosta ehkä syntyvästä tulipalosta saattaa tulla, pitääköön tointa vikanaisuu-den korjaamisesta ja kieltäköön tulisijan käyttämisen, siksi kunnes vika on kor-jattu.

2 kohta. Tulisijain tekemisestä, tulenarkain aineitten tahi rakennustarvikkeiden varastoista sekä varomattomasta tulen pitelemisestä säädetään tämän kaupungin poliisi- ja rakennusjärjestyksessä.

13 §. 1 kohta. Polttimeissa, panimoissa, imellyshuoneissa, leipomoissa, ravinto-loissa, yleisissä pesutuvissa ja saunoissa ynnä muissa semmoisisissa laitoksissa, joissa kovaa ja alituista lämmittämistä tarvitaan, on, ellei palotoimikunta palomestaria kuultuaan savupiipun tahi tulisijan rakenteen vuoksi salli poikkeusta, vähintäänkin kahdesti kuukaudessa nokea nuohottava kaavinraudalla sekä huiskulla ja touvilan-galla verhotulla luodilla taikka muilla palotoimikunnan hyväksymillä kaluilla. Keit-tiönliedet ja kakluunit, joissa joka päivä keitetään, sekä leipomojen ynnä muiden sel-laisten laitosten tulisijat, niin myös näihin liesiin ja tulisijoihin kuuluvat savupiiput ovat samalla tavoin puhdistettavat ainakin kerran kuukaudessa.

2 kohta. Palotoimikunta jakakoon palomestarin ehdotuksesta kaupungin sopivan lukuisiin nuohouspiireihin sekä ottakoon taitavia ja luotettavia nuohojia, joiden tulee takan mukaan, jonka maistraatti palotoimikunnan ehdotuksesta vahvistaa, kunkin piirissäänsä pitää huoli määrätystä savupiippujen ja tulisijain puhdistamisesta sekä pyynnöstä nuohota kakluuninhormeja ja muita pienempiä savujohtoja.

3 kohta. Palomestarin pitää vuosittain antaa jokaiselle nuohojalle kirja kaikista nuohojan piiriin kuuluvista taloista ja tiloista, johon kirjaan talojen omistajain ja isännöitsijain on velvollisuus vuosittain kirjoittaa päivä, jona nuohominen on toimitettu. Jos nuohoja laiminlyö työnsä tahi tekee sen huolimattomasti, pitää omistajan tahi isännöitsijän siitä palomestarille ilmoittaa tarpeellisen oikaisun aikaansaamiseksi.

4 kohta. Nuohoja on velvollinen kunkin kuukauden alussa näyttämään kirjansa palomestarin tarkastettavaksi ja samalla ilmoittamaan, onko jossakin nuohomasta kielletty taikka savupiippu, hormi tahi tulisija nuohotessa huomattu vikanaiseksi ja talonomistajalle siitä tieto annettu. Palomestarin tulee sitten katsoa, että laiminlyöty tahi kielletty nuohominen kiireimmiten toimitetaan ja huomautettu vika korjataan, niin myös ilmoittaa asia palotoimikunnalle, joka tutkii, onko se sikseen jätettävä vai maistraatissa syytteeseen saatettava.

5 kohta. Jos talonomistaja haluaa käyttää toista ammattitaitoista nuohojaa kuin sitä, joka piiriin on määrätty, ilmoittakoon siitä palomestarille, joka otetun nuohojan tarkastuskirjaan kirjoittakoon puheena olevan talon tahi tilan numeron sekä piirinuohojan kirjaan merkitkään tämän seikan. Yksityisesti otettu nuohojakin olkoon velvollinen kunkin kuukauden alussa palomestarille näyttämään tarkastuskirjansa ja ilmoittamaan, mitä nuohotessa ehkä on huomionsa saanut.

6 kohta. Talonomistaja, isännöitsijä tahi vuokralainen, joka estää nuohojaa määrättyllä ajalla ja tavalla puhdistamasta käytännössä olevia liesiä niihin kuuluvine savupiippuineen, vetäköön sakkoa 20 markkaa. Jos semmoisen kiellon johdosta nokivalkea syntyy, olkoon hän kaksinkertaisen sakon alainen.

7 kohta. Jos nuohoja jättää velvollisuutensa täyttämättä taikka käyttää kelvottomia kaluja taikka toimittaa nuohomisen niin huolimattomasti, että nokivalkea syntyy, sakotettakoon ensi kerralla 10 ja enintään 40 markkaa sekä toisella kerralla 20 ja enintään 80 markkaa. Kolmannella kerralla vetäköön syyllinen sakkoa 100 markkaa ja olkoon maistraatin harkinnan varassa, onko hän toimestaan erotettava. Vahinko, joka nuohojan tuottamuksesta syntyy tulisijaan tahi savujohtoon, on hänen korvattava.

8 kohta. Tulipalon aikana pitää sen nuohojan, jonka piirissä palo on sattunut, apumiehinä olla läsnä palopaikalla.

14 §. 1 kohta. Kerran vuodessa, toukokuulla, tahi useamminkin, jos katsotaan asianhaaran niin vaativan, pitää palomestarin ja alipalomestarin, kumpaisenkin heistä palotoimikunnan määräämässä piirissä, apunansa palokonstapeleita sekä tarpeellinen määrä palomestarin siihen toimeen palkkaamia ammattitaitoisia muurareja, nuohojia ja kirvesmiehiä, toimittaa katselmus kaikissa paloluodeilla olevissa taloissa ja huoneuksissa selvän saamiseksi siitä, onko asianmukaisesti noudatettu kaikkea, mitä tässä palojärjestyksessä ja voimassa olevassa rakennusjärjestyksessä säädetään palokaluista, kaivoista, palovesiasemista tahi vesisäiliöistä, tulisijoista, hormoneista ja savupiipuista ynnä muusta.

2 kohta. Maistraatti määrää palomestarin ilmoituksen johdosta palokatselmuksen ajan ja annattaa siitä hyvissä ajoin kaupungin kirkoissa kuuluttamalla ja sanomalehdissä ilmoittamalla yleisölle tiedon huomauttaen, että katselmusmiesten pitää estämättä päästä kaikkiin huoneisiin ja ullakkoihin, sekä kehoittaen talojen omistajia ja isännöitsijöitä olemaan itse tahi edusmiehen kautta toimituksessa saapuvilla. Jos kuitenkin katselmusmiehiä kiellettäisiin pääsemästä huoneisiin ja ullakkoille, niin he niiden ovet avatkoot talon omistajan tahi isännöitsijän läsnä ollessa. Jos omistaja tahi isännöitsijä ei ole katselmuksessa saapuvilla eikä katselmusmiehille ole varattu tilaisuutta talon tutkimiseen, olkoon hän 12 markan sakon alainen ja suoritettakoon sen uuden katselmuksen kustannukset, joka toimitusmiehen on viipymättä pidettäväksi määrättävä ja jonka määräajasta tieto on laiminlyöneelle kaupunginpalvelijan kautta edeltäpäin annettava.

3 kohta. Jos katselmusta pidettäessä havaitaan jokin tulisija tahi savujohto olevan niin rappiolla tahi virheellisesti rakennettu, ettei sitä tulenvaaraa syntymättä voi käyttää, taikka puuhuoneukseen tehty kakluuni, liesi, leivinuuni tahi muu tulisija olevan senlaatuista eri palomuuria tahi varaloukkuvailla, joka rakennusjärjestyksessä on määrätty, on katselmusmiesten semmoinen tulisija ja savujohto heti tehtävä käyttämättömäksi ja huoneuksen omistaja tahi isännöitsijä velvoitettava se purkamaan viipymättä ja viimeistäänkin ennen määrättävän mahdollisimman lyhyen ajan umpeen menemistä. Jos vika on vähemmän vaarallista laatua, on huoneuksen omistaja tahi isännöitsijä saatettava asianhaaran mukaan pannun määräajan kuluessa korjamaan se ja jos tarpeelliseksi nähdään, sen ohessa kiellettävä semmoiseen vikanaiseen tulisijaan sitä ennen valkeata tekemästä. Samoin säädetään talon omistajalle tahi isännöitsijälle määräaika, jonka kuluessa katselmusmiesten huomauttavat paloka-

luissa, kaivoissa, vesiasemissa, katoissa, tuhka-astioissa y.m. tavatut viat ja puutteet ovat toimitettavat korjatuiksi.

Kaikki katselmuksessa tehdyt muistutukset ja tarpeelliseksi nähdyt määräykset on suoraan ja selvästi asianomaisille talojen omistajille ja isännöitsijöille ilmoitettava sekä järjestänsä kirjoitettava siihen toimituskirjaan, jonka palomestari ja alipalomestari katselmustoimituksesta tekevät.

4 kohta. Aina sitä myöten kuin tämän edellisen kohdan mukaan pannut vika-naisuuskien korjaamisen määräajat menevät umpeen, tulee palomestarin tahi alipalomestarin tarpeellisten apumiesten kera viipymättä uudestaan käydä kaikissa niissä paikoissa, joissa vioista on muistutus tehty. Jos silloin havaitaan, että varsinaisessa katselmustoimituksessa annettuja määräyksiä on oikein ja kaikin puolin noudatettu, poistetaan muistutus katselmuskirjasta, mutta muussa tapauksessa lisätään kirjaan muistoonpano asianlaidasta.

5 kohta. Viimeistään ennen kesäkuun umpeen menemistä pitää palomestarin ja alipalomestarin antaa tekemänsä katselmuskirjat maistraatille, joka vahvistaa toimitusmiesten toimenpiteet tahi heitä kuultuansa niihin tekee ne muutokset ja oikaisut, joihin syytä on, minkä ohessa maistraatti eteensä kutsuttaa kaikki ne, jotka ovat olleet noudattamatta toimitusmiesten perusteellisia määräyksiä, sekä velvoittaa heidät määrättyssä, kulloinkin asianhaaran mukaan sovitetussa lyhyessä ajassa puutteet korjaamaan. Kohta sanottujen määräaikain umpeen mentyä on laiminlyöneen kustannuksella kaupunginviskaalin sekä palomestarin tahi alipalomestarin pidettävä tarkastuskatselmus tarpeellisten apumiesten keralla. Jos havaitaan, etteivät asianomaiset vielä nykyään ole ottaneet noudattaksansa varsinaisessa palokatselmuksessa annettuja maistraatin vahvistamia määräyksiä, vetäköön laiminlyöjä sakkoa 25 ja enintään 100 markkaa sekä pitäköön maistraatti tointa siitä, että vika viipymättä tulee korjatuksi tahi puuttuva hankituksi, minkä jälkeen kustannus on niskoittevalta ulosotettava.

6 kohta. Palokatselmuksissa ja jälkikatsastuksissa olkoon Kaupunkien yleisen paloapuyhtiön asiamies tahi hänen varamiehensä saapuvilla ja tehköön ne muistutukset, joihin syytä on; ja on erityinen ilmoitus annettava asiamiehelle näiden toimitusten määrääjoista, mutta voidaan ne kuitenkin pitää hänen poissaolonsa sitä estämättä.

15 §. 1 kohta. Yövärtioimisesta kaupungin kaduilla pitää poliisilaitos huolen. Kulkuvahtia käyvän poliisikonstaapelin pitää viipymättä ilmoittaa alkanut vahinko-valkea ei ainoastaan siinä kartanossa tahi talossa, missä tuli on irti päässyt, vaan myös viereisissä kartanoissa ja taloissa sekä lähimmässä palovarikossa.

2 kohta. Jos joku muu vahinkovalkean huomaa, ennenkuin yöllinen kulkuvahti sen on havainnut, pitää hänenkin antaa siitä tieto sekä siihen taloon tahi kartanoon, missä tuli on irti päässyt, että läheisiinkin taloihin ja kartanoihin, jos näitä uhkaa mainittava vaara, niin myös onnettomuudesta huomauttaa naapuristossa kulkuvahitia käyvälle poliisikonstaapelille taikka, jos semmoista ei ole tavattavissa eikä palomerkkejä vielä ole annettu, palolennättimellä tahi muulla tavoin toimittaa sana likimpään palotorniin. Joka sen laiminlyö, vetäköön sakkoa 10 ja enintään 50 markkaa. Jos sen kartanon tahi huoneuksen omistaja tahi isännöitsijä, jossa valkea on irti päässyt, saattaa itsensä syypääksi tuollaiseen laiminlyöntiin, sakotettakoon kaksi vertaa. Jos hän tahi joku muu samassa kartanossa tahi huoneuksessa asuva yrittää porttien sulke-misella tahi muulla tavalla sulkea pois niitä, jotka tulta sammuttamaan saapuvat, taikka muutoin estellä heitä sammutustyötä alkamasta, vaikka vaara on silminnäh-tävä, murtakoon palokomennuskunta kartanon ja huoneuksen sisäänkäytävän auki sekä sakotettakoon syyllinen 25 ja enintään 100 markkaa. Jos naapuri estää niitä toimenpiteitä, joihin hänen kartanossaan tahi tilallaan välttämättömästi pitää ryhtyä tulen sammuttamiseksi siinä talossa, jossa valkea on valloilleen päässyt, olkoon hän samallaisen edesvastauksen alainen.

Jos palopäälliköt sen tarpeelliseksi näkevät, olkoot saapuville tulleet työhön kyke-nevät henkilöt 5 jopa 25 markan sakon uhalla velvolliset avustamaan tulensammutus-työssä.

3 kohta. Jokainen olkoon kielletty hädän pakottamatta tahi palopäällystön luvatta särkemästä tahi avaamasta ikkunoita siinä rakennuksessa, jossa tuli on irti päässyt, taikka läheisissä rakennuksissa. Joka sen tekee, vetäköön sakkoa 10 ja enin-tään 50 markkaa. Yhtäläiseen sakkoon vikapää olkoon se, joka tulipalossa korjaa pois omaisuutta omistajan luvatta tahi palopäällystön käskemättä.

16 §. Niin kauan kuin vapaaehtoinen palokunta vähintäänkin kaksisatamiehisenä pysytetään tarkoituksenmukaisessa kunnossa, ovat kaupungin asujamet vapautetut palvelemasta yleisessä palokunnassa. Palotoimikunnan, jonka tulee tarkasti seurata

vapaaehtoisen palokunnan kehitystä, pitää, jos kunnan miesluku käy mainittua lukumäärää vähemmäksi, siitä ilmoittaa kaupunginvaltuustolle, jonka on siinä tapauksessa ryhtyminen toimiin yleisen palokunnan asettamiseksi taikka muihin palolaitoksen vahvistamiseksi tarpeellisiin hankkeisiin.

17 §. 1 kohta. Kaupungin viskaalien ja poliisin pitää tarkoin valvoa, että palojärjestyksen säännöksiä järjestyksen ja turvallisuuden edistämiseksi asianmukaisesti noudatetaan, ja saatuaan tietää palojärjestyksen rikkomisista ne heti syytteeseen saattaa, jota paitsi viskaalien ja poliisin on velvollisuus antaa palopäälliköille sitä virka-apua, jota he virkatoimissaan ehkä tarvitsevat.

2 kohta. Tulipalotilaisuudessa tulee kaupungin poliisivallan ryhtyä tarpeellisiin toimiin järjestyksen ja turvallisuuden voimassapitämiseksi, ja on siinä erittäin poliisi-päällystön neuvoteltuansa palopäällystön kanssa katsottava, että palopaikalla vievät kadut sopivilta kohdin suljetaan, jotta tulensammutustyölle ei tule haittaa sivullisten henkilöiden tungoksesta, sekä pidettävä huolta, että pelastettua omaisuutta vartioidaan, kunnes omistaja on ennättänyt sen haltuunsa ottaa.

3 kohta. Heti tulipalon lakattua ja viimeistäänkin ennen seuraavan päivän loppua tulee sen piirin poliisikomisariuksen, jossa tulipalo on ollut, pitää palopaikalla katsastus asianomaisten asiallisten sekä saapuville kutsuttujen nuohojain ja muiden tarvittavain apumiesten läsnä ollessa ja siinä hankkia tieto kaikista niistä henkilöistä, jotka voivat tulen irtipääsystä jotakin ilmoittaa, ynnä muusta, mikä voipi asiaa selvittää, niinkuin muun muassa, onko määrättyjä palokaluja talossa tahi tilalla tulen syttymisen aikaan ollut ja olivatko ne kunnossa.

4 kohta. Kaupungin poliisikamarin tulee neljän päivän kuluessa mainitusta katsastuksesta panna toimeen tutkimus tulen irtipääsemisen syystä ja kaikista sen yhteyteen kuuluvista seikoista, jolloin ei ainoastaan poliisikomisariuksen ja asiallisten sekä Kaupunkien yleisen paloapupyhtiön asiamiehen, jos jotakin yhtiössä vakuutettua omaisuutta on vahingoittunut, ole kutsuttua tultava saapuville ja asiassa kuultaviksi, vaan myös kaikkea muuta saatavaa selvitystä vierailta ihmisiltä tiedustelemalla hankittava; ja on poliisikamarin edellä mainitussa tapauksessa toimitettava paloapupyhtiön asiamiehelle ote tuossa tutkimuksessa laaditusta poliisikamarin pöytäkirjasta. Jos tutkimuksessa ilmaantuu aiheellista syytä käsitykseen, että tulipalo on saanut alkunsa erinomaisesta huolimattomuudesta tahi tahallisuudesta tuottamuksesta, on asia lykättävä asianomaiseen tuomioistuimeen syytteen tekemistä varten.

18 §. Syytetä palojärjestyksen määräysten rikkomisesta ajaa asianomainen kaupunginviskaali maistraatissa, mutta jos asia lykätään yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi tahi syyllistä yksin ajoin siellä syytetään, tuomitkoon tuomioistuin kaikesta, mitä hänen syyksensä väitetään. Sakot, jotka palojärjestyksen mukaan syyttäjän kanteen johdosta tuomitaan maksettaviksi, ovat jaettavat tasan syyttäjän ja kaupunginkassan välillä, minkä ohessa kaikki sakot maksuvarain puutteessa sovitetaan sillä tavoin kuin laissa ja asetuksissa on uhkasakoista säädetty.

19 §. Talonmistaja, joka asuu toisessa paikkakunnassa tahi poistuu kaupungista pois neljätoista päivää pitemmäksi ajaksi, asettakoon toisen henkilön puolestansa kantamaan ja vastaamaan tässä palojärjestyksessä mainituissa asioissa sekä huoltamaan omistajalle tämän mukaan kuuluvia toimia sen uhall, että se, mitä hänen asianmukaisen tiedon saatuaan tai muuten olisi pitänyt noudattaa, tulee viranomaisten toimesta viivyytyksellä täytettäväksi ja siitä oleva kustannus muutta mutkitta häneltä ulosotettavaksi.

20 §. 1 kohta. Muutosta tästä palojärjestyksestä aiheutuviin maistraatin toimenpiteisiin haetaan läänin kuvernööriltä sen ajan kuluessa ja siinä järjestyksessä, joka on määrätty valituksen tekemiselle maistraatin päätöksistä. Tehty valitus ei kuitenkaan estä semmoisten maistraatin toimenpiteiden täytäntöönpanoa, jotka tarkoittavat tulnvaaran torjumista.

2 kohta. Kuvernöörin päätöksestä saa valittaa Keisarillisen Suomen Senaatin Talousosastossa, joka valitus asetettuna Keisarilliselle Majesteetille on valituksen-alaisen päätöksen kera kolmenkymmenen päivän kuluessa tiedon saamisesta sitä päivää kuitenkin lukematta annettava mainitun osaston valitus- ja anomusasiain reistraattorinkonttoriin; ja oheen pankoon valittaja, jos hänet on tuomittu sakkoon tahi korvausta maksamaan, joko todistuksen siitä, että rahat on lääninrahastoon talletettu, taikka täysivaraiseksi vakuutetun takauksen maksettavaksi tuomitusta taikka todisteen siitä, ettei hän voi takausta hankkia, kaikki siinä järjestyksessä kuin laki säättää; ja tulee lääninhallituksen sentähden aina antaa tämän mukainen valitusotos.

21 §. Tämä palojärjestys on maistraatin toimesta painettuna julaistava rinnakkaisin ruotsin- ja suomenkielisin tekstein, ja on sitä jaettava kappale kullekin talon-omistajalle, jonka tulee sen sisällyksestä tiedon otettuaan ilmoittaa talonväellensä

ja vuokralaisillensa, mitä palojärjestyksessä on heidän noudatettavanansa. Tarpeellinen kappalemäärä on myös annettava jaeltavaksi palolaitoksen ja kaupungin poliisilaitoksen päällikköjen ja alipäällystön kesken, jota paitsi kappaleita on pidettävä kirjakaupassa kohtuullisesta hinnasta saatavissa.

Elintarpeiden tarkastusaseman perustaminen. Terveyslautakunnan tekemän ehdotuksen toimiston perustamisesta elintarpeiden tarkastusta varten kaupunginvaltuusto oli vuonna 1882 palauttanut ¹⁾ lautakuntaan. jota kehoitettiin laatimaan yksityiskohtainen ehdotus suunnitellun toimiston johtosäännöksi tai työjärjestykseksi sekä arvioimaan sen perustamisesta ja ylläpitämisestä aiheutuvat kustannukset. Tämän johdosta lautakunta, josta silloin käytettiin uutta nimitystä terveydenhoitolautakunta, vuonna 1883 antoi valtuustolle ehdotuksen elintarpeiden tarkastusaseman työjärjestykseksi, laskelman aseman perustamiskustannuksista sekä ehdotuksen sen vuosirahasäännöksi. Sen ohessa lautakunta ilmoitti myöhemmin antavansa valtuustolle ehdotuksen taksaksi, jonka mukaan yksityisten henkilöiden tuli suorittaa maksut pyytämistään tutkimuksista. Lopuksi lautakunta esitti, että aseman johtajaksi valittaisiin proviisori I. Hynén ja tälle myönnettäisiin 600 markan suuruinen avustus ulkomaille tehtävää opintomatkaa varten.

Sen jälkeen kun kysymystä koskevat asiakirjat oli julkaistu ²⁾ painosta, kaupunginvaltuusto hyväksyi ³⁾ terveydenhoitolautakunnan laatiman ehdotetun aseman työjärjestysehdotuksen muutamien osaksi asiallisin, osaksi muodollisin muutoksin ja muutamien muodollisin muutoksin myöskin lautakunnan laatiman perustamiskustannusten arvion ⁴⁾ ja sen vuosirahasääntöehdotuksen ⁴⁾, viimeksi mainitun kuitenkin toistaiseksi vain vuosiksi 1884 ja 1885. Samalla valtuusto päätti, että aseman mikäli mahdollista tuli aloittaa toimintansa vuoden 1884 alusta ja että sen johtajaksi otettaisiin proviisori Hynén, joka oikeutettaisiin ottamaan itse palkkaamiansa apulaisia, jotka terveydenhoitolautakunnan kuitenkin tuli hyväksyä. Matka-apurahaa hänelle sitä vastoin ei myönnetty. Hyväksytty työjärjestys oli sisällykseltään seuraava:

Työjärjestys.

1) Tarkastusasema, jonka tulee olla sijoitettu kaupungin tärkeimmän elintarpeiden myyntipaikan läheisyyteen, pidetään yleisölle avoinna kolme tuntia joka arkipäivä, maaliskuusta—syyskuussa klo 7—10 a.p. ja loka—helmikuussa klo 8—11 a.p.

2) Asemalla suoritetaan kaikkien toreilla ja avoimessa myymälässä kaupan tarjottujen elintarpeiden tutkimuksia, ja näissä selvitetään, ovatko elintarpeet väärentämättömiä vai väärennetyitä, terveydelle vaarallisia vai vaarattomia, sen mukaan, mitä tutkimusta pyytävä henkilö haluaa.

3) Tutkimukset toimitetaan mikäli mahdollista siinä järjestyksessä kuin ne on toimitettaviksi ilmoitettu ja mahdollisimman nopeasti, niin että itsekukin saa niistä parhaan mahdollisen hyödyn ja avun.

4) Tutkimus suoritetaan maksuttomasti, kun jokin kaupungin viranomaisista sitä pyytää.

5) Yksityishenkilöiden, sekä ostajain että myyjäin, tarpeiksi tehdään näitä tutkimuksia asemalla kaupunginvaltuuston terveydenhoitolautakunnan ehdotuksesta hyväksymän taksan mukaisesti, ja tulevat kannetut maksut toistaiseksi johtajalle.

6) Muita kuin elintarpeita koskevia tutkimuksia suoritetaan johtaja asemalla ja kantakoon niistä maksua vapaan sopimuksen mukaan; kuitenkin nämä tutki-

¹⁾ Ks. s. 251. — ²⁾ Valt. pöytäk. 24 p. huhtik. 12 §. — ³⁾ S:n 15 p. toukok. 5 §. — ⁴⁾ Ks. s. 300.

mukset älkööt häiritkö hänen tässä määrättyjen, aseman varsinaisen tarkoituksen mukaisten velvollisuuksiensa suorittamista.

7) Tarkastusasema on terveydenhoitolautakunnan valvonnan alainen, jolle lautakunnalle johtajan on vuosittain annettava aseman toiminnasta kertomus, johon myös sisältyy luettelo toimitetuista tutkimuksista vuoden varrella kannetuista maksuista.

Proviisori Hynénin ilmoitettua, että hän suunnittelemansa ulkomaisen opintomatkan takia ei voinut ryhtyä hoitamaan tarkastusaseman johtajan virkaa ennenkuin vuoden 1884 maaliskuun keskipaikkeilta lähtien ja siten kun terveydenhoitolautakunta tämän johdosta oli saanut tehtäväkseen ¹⁾ antaa mahdollisesti tarpeellisenä pidetyn ehdotuksen viran hoidattamisesta siihen asti, kaupunginvaltuusto päätti ²⁾ lautakunnan ehdotuksesta lykätä aseman avaamisen edellä mainittuun ajankohtaan.

Terveyspoliisin perustaminen. Terveydenhoitolautakunta esitti, että sen avuksi kaupungin yleisen terveydenhoidon valvonnassa perustettaisiin lähinnä kaupunginlääkäriin alainen terveyspoliisi, johon toistaiseksi kuuluisi kaksi tarkastusmiestä, joista toisen palkka olisi 2,500 markkaa ja toisen 2,000 markkaa vuodessa. Kaupunginvaltuusto päätti julkaista esityksen painosta ja pani asian muuten pöydälle, mutta päätti ³⁾ kehoittaa talousarviovaliokuntaa merkitsemään vuoden 1884 talousarvioehdotukseen tätä tarkoitusta varten tarvittavan määrärahan. Valiokunnan talousarvioletinnössään ⁴⁾ esittämän ehdotuksen mukaisesti valtuusto sen jälkeen talousarvion käsittelyssä merkitsi ⁵⁾ kaupungin mainitun vuoden talousarvioon terveyspoliisin asettamista varten 3,500 markan suuruisen määrärahan.

Uimakoulun perustamislupa. Ylilääkäri F. V. Heikel ja kauppias L. K. Krogius olivat rahatoimikamarilta anoneet ryhtymistä toimenpiteeseen, jotta heille myönnettäisiin lupa kiviarkuille sijoitetun uimakoulurakennuksen rakentamiseen laivaveistämön tontin eteläkulmaan ehdoin, että etupuolelle tuleva uima-allas suojattiin kelluvien tynnyrien varassa olevalla suojuksella ja kylpijät velvoitettiin käyttämään uimahousuja, sekä että anomuksen tekijät oikeutettaisiin lähellä olevasta jyrkästä rantakalliosta kaupungininsinöörin ohjeiden mukaisesti louhimaan arkkuihin tarvittava kivimäärä. Kamarin puoltavan lausunnon mukaisesti kaupunginvaltuusto hyväksyi ⁶⁾ anomuksen sen kaikilta osilta.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin uusi johtosääntö. Pientenlastenkoulujen johtokunta oli anonut senaatilta vahvistusta laatimalleen Marian turvakodin ja Sedmigradskyn pientenlastenkoulun uuden johtosäännön ehdotukselle. Senaatin kirkollisiasiain toimuskunnan pyydettyä kaupunginvaltuuston lausuntoa niistä ehdotetun johtosäännön osista, joissa vaadittiin valtuuston osallistumista mainittujen laitosten hallinnon valvontaan, valtuusto lähetti ⁷⁾ asian valiokuntaan, johon kuuluivat vtt Eneberg, Stjernvall ja Dittmar. Sittemmin antamassaan lausunnossa tämä valiokunta ilmoitti, ettei sillä ollut mitään huomauttamista johtosääntöehdotuksen määräyksistä vastaan, minkä jälkeen valtuusto päätti ⁸⁾ antaa asiasta valiokunnan laatiman ehdotuksen mukaisen lausunnon.

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. syysk. 31 §. — ²⁾ S:n 23 p. lokak. 14 §. — ³⁾ S:n 18 p. jouluk. 5 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 14. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 28 p. jouluk. 2 §. — ⁶⁾ S:n 20 p. maalisk. 12 §. — ⁷⁾ S:n 19 p. kesäk. 4 §. — ⁸⁾ S:n 23 p. lokak. 16 §.

Johtosääntö, jonka senaatti marraskuun 30 p:nä vahvisti¹⁾ noudatettavaksi, oli sanamuodoltaan seuraava:

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin johtosääntö.

1 §. Sedmigradskyn pientenlastenkoulua ja Marian turvakotia, joihin laitoksiin 5—7-vuotiaita lapsia vastaanotetaan opetettaviksi ja siveellisesti kasvatettaviksi, hoidetaan nimineuvos Frans Fredrik Sedmigradskyn vuonna 1855 tekemässä testamentissa sekä tässä johtosäännössä olevain määräysten mukaisesti.

2 §. Koulujen hallintoa hoitaa seitsenjäseninen johtokunta, johon Helsingin kaupunginvaltuusto valitsee kuusi jäsentä ja seitsemannen jäsenen, joka samalla on koulujen taloudenhoitaja, nimittää johtokunta. Edellä mainituista kuudesta jäsenestä eroaa vuosittain vuoroonsa kaksi; kuitenkin voi eroavan jäsenen valita uudestaan.

3 §. Johtokunta valitsee, sittenkun se uudella vaalilla on saatettu täysilukuiseksi, keskuudestaan vuodekseen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Johtokunta kokoontuu puheenjohtajan kutsumuksesta niin usein kuin hän tarpeelliseksi katsoo, ja pöytäkirjan sen kokouksissa tekee johtokunnan määräyksen mukaan joko taloudenhoitaja tahi joku muu jäsen.

Jotta johtokunnan päätös olisi pätevä, vaaditaan, että ainakin neljä jäsentä on ollut päätöksestä yhtä mieltä.

4 §. Johtokunnan on velvollisuus:

a) hoitaa koulujen toiminnan yleisjohtoa;

b) pitää silmällä koulujen taloudellista hallintoa ja ainakin kahdesti vuodessa tarkastaa koulujen kassa ja arvopaperit;

c) ottaa ja erottaa taloudenhoitaja, opettajisto ja palvelijasto sekä määrätä heidän itsekunkin tehtävänsä ja palkkaetunsa; niin myös

d) koulujen toiminnasta vuosittain antaa kertomus kaupunginvaltuustolle.

5 §. Jos koulujen taloissa toimeenpantavain suurenlaisten korjaus- tahi uutisrakennustöiden johdosta kävisi tarpeelliseksi ottaa rahalainaa, on johtokunnalla valta sellaisen lainan vakuudeksi kiinnityttää mainitut talot, ei kuitenkaan enemmästä kuin neljännestä osasta niillä Kaupunkien yleisessä paloapuyhtiössä olevaa vakuutusarvoa, jota vastoin, jos suurempaa lainaa tarvitaan, johtokunnan on hankittava kaupunginvaltuuston suostumus lainan ottamiseen.

6 §. Koulujen taloudenhoitaja valitaan edellä mainitun testamentin 5 ja 6 momentin mukaisesti ja pysyy toimeksaan niin kauan kuin hän sitä nuhteettomasti hoitaa.

Taloudenhoitajan tehtävänä on koulujen kiinteän ja irtaimen omaisuuden hoito edellä mainitun testamentin ja niiden erikoisten määräysten mukaisesti, joita johtokunta siinä kohden hänelle ehkä antaa.

7 §. Taloudenhoitajan laatimat tilit, jotka kultakin vuodelta pitää olla päätetyt seuraavan tammikuun kuluessa, tarkastaa kaksi kaupunginvaltuuston valitsemaa tilintarkastajaa, joiden pitää suorittaa tarkastus ennen huhtikuun umpeen menemistä.

Tilintarkastuskertomus lähetetään koulujen toimintakertomuksen keralla toukokuun kuluessa kaupunginvaltuustolle, jonka asiana on tilinpäästön myöntäminen johtokunnalle ja taloudenhoitajalle.

8 §. Sinä vuonna, jona tämä johtosääntö saa armollisen vahvistuksen, eroaa johtokunnasta arvalla kaksi silloista jäsentä, seuraavana vuonna kaksi muuta jäsentä samalla tavalla, minkä jälkeen seuraavan vuoden lopussa molemmat jällellä olevat jäsenet ovat erovuorossa.

Kaupunginpuutarhurin virka-asema. V. t. kaupunginpuutarhuri L. A. Jernström oli rahatoimikamariin jättänyt kaupunginvaltuustolle osoitetun kirjelmän, jossa hän lausuen, että kaupungininsinööri F. O. Ehrströmin ja hänen välillään oli ilmennyt erilaisia käsityksiä kaupunginpuutarhurin asemasta, pyysi kaupunginvaltuustolta selitystä, miten voimassa oleva rakennuskonttorin johtosääntö kaupunginpuutarhuria koskevalta osaltaan oli oikein käsitettävä. Tämän johdosta kamari vaati kaupungininsinööriltä asian selitystä ja lähetti sen jälkeen valtuustolle sekä v. t. kaupunginpuutarhurin että kaupungininsinöörin kirjelmät ynnä kamarin asiasta antaman oman lausunnon.

¹⁾ Valt. pöytäk. 29 p. tammik. 1884 4 §.

Lausunnossaan kamari huomautti, että kaupunginsinöörin ja kaupunginpuutarhurin keskinäinen suhde kyllin selvästi kävi ilmi asian luonteesta ja rakennuskonttorin johtosäännöstä. Kaupunginpuutarhurin toiminta kuului osana rakennuskonttorin toimintaan, ja kun tällä oli yhteinen johtaja, kaupunginsinööri, seurasi siitä, että kaupunginpuutarhuri oli hänen alaisensa. Mutta puutarhurin suhde kaupunginsinööriin ei kuitenkaan ollut samanlainen kuin konttorin muiden apulaisten, ensiksi mainitun toiminta kun edellytti ammattitietoja, joita kaupunginsinööriin ei voinut otaksua omaavan, kun taas muiden apulaisten toiminta koski kaupunginsinöörin omaa ammattialaa. Vaikka siis toisaalta kaupunginsinöörille päällikkönä oli myönnettävä määräysvalta kaupunginpuutarhurin suhteen, piti häneltä toisaalta voida vaatia riittävästi tahdikkautta ja arvostelukykä hänen ollakseen sekaantumatta puutarhurille kuuluviin pelkästään puutarhanhoidollisiin toimiin, joiden järjestämiseen hänellä ei ollut tarpeellista taitoa. Näihin kuuluivat ne työt, joista käytettiin yhteisnimitystä kaupungin istutusten yleinen kunnossapito. Selvää oli, että puutarhurilla oli sekä oikeus että velvollisuus esim. tarpeen vaatiessa uusia kaupungin ruohokenttiä, istuttaa uusia puita ja pensaita kuolevien sijaan y. m. ilman että kaupunginsinööri oli antanut siitä määräystä tai ohjetta. Uusien istutusten järjestäminen sen sijaan edellytti kaupunginsinöörin ja puutarhurin välistä yhteistyötä, edellisen kun tuli johtaa kaikkia tasoitus- ja pengerrystöitä, jälkimmäisen taas toimittaa istutukset ja niihin liittyvät työt, kaikki tietenkin aikaisemmin laadittujen ja asianmukaisesti vahvistettujen suunnitelmien mukaisesti. Kaupunginpuutarhurin toiminnan verraten suuri itsenäisyys puheena olevalla alalla ei ollut ristiriidassa sen kanssa, että kaupunginsinööri jossain määrin oli vastuussa hänen töistään, sillä ensi sijassa ja yleisen mielipiteenkin mukaan puutarhuri itse oli vastuussa siitä, mitä hän varsinaisella ammattialallaan suoritti, kun taas kaupunginsinöörin vastuu puutarhatöistä perustui hänen yleiseen, mainitun johtosäännön 4 §:ssä määritellyyn velvollisuuteensa valvoa, että rakennuskonttorin palveluksessa olevat henkilöt täyttivät velvollisuutensa, tarkastaa saapuvat laskut ja valvoa niiden kirjaamista y. m. Muulla tavoin kaupunginsinööri ei voinut olla vastuussa kaupunginpuutarhurin töistä, ellei hän itse ollut antanut puutarhurille määräystä töiden suorittamisesta, ei siis myöskään siinä tapauksessa, että puutarhuri oli saanut sellaisen määräyksen suoraan rahatoimikamarilta, jolla täytyi olla siihen valta, koska rakennuskonttori ja kaupunginpuutarhuri olivat rahatoimikamarin alaiset ja tämä oli niistä vastuussa. Kaupunginsinöörin vaatimus, että kamarin tuli saada vaatia kaupunginpuutarhurilta lausuntoja ja tämän antaa niitä ainoastaan kaupunginsinöörin välityksellä, merkitsi sitä, että kaupungin laitoksissa ryhdyttäisiin soveltamaan menettelyä, joka tosin oli otettu käytäntöön valtion laitoksissa, mutta jota turhan mutkallisena ja tarpeetonta ajanhukkaa ja kynästälyä aiheuttavana sielläkin yleisesti katsottiin voivan ja pitävän yksinkertaistaa, minkä tähden ei myöskään ollut syytä sen käytäntöön ottamiseen kaupungin rahalaitoksessa. Samoin kamari piti kaupunginsinöörin vaatimusta saada talvikuukausina mahdollisesti käyttää kaupunginpuutarhuria puhtaaksikirjoitustöihin y. m. täysin kohtuuttomana. — Kamarin katsoi, ettei kaupunginsinööri eikä myöskään kaupunginpuutarhuri ollut esittänyt riittäviä syitä rakennuskonttorin johtosäännön muuttamiseen, mutta korosti samalla, että kumpaisenkin kaupungin istutuksiin kohdistuva toiminta edellytti keskinäistä

yhteistyötä, jossa kaupungininsinöörillä rakennuskonttorin päällikkönä oli määräämisvalta, kuitenkin huomioon ottaen, että kaupunginpuutarhurille jäi asiaan kuuluva toimintavapaus hänen varsinaiseen ammattiinsa kuuluvissa asioissa. Jos hyvää tahtoa tällaiseen yhteistyöhön puuttui, ei yksityiskohtaisinkaan ohjesääntö voinut puutetta korvata.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyen rahatoimikamarin esityksen päätti ¹⁾, että v. t. kaupunginpuutarhurin kirjelmän ei tullut antaa valtuustolle toimenpiteen aihetta.

Rakennusjärjestyksen soveltaminen Kaivopuiston rakennuksiin. Läänin kuvernööri oli vuonna 1882 vaatinut kaupunginvaltuustolta lausuntoa tehdystä esityksestä, joka koski kaupungin rakennusjärjestyksen soveltamista Kaivopuiston rakennustoimintaan. Ennenkuin tämä lausunto oli annettu, saapui ²⁾ valtuustolle kuitenkin vuonna 1883 ilmoitus, että senaatti kuvernöörin esityksestä oli antanut suunnitellun rakennusjärjestyksen muutoksen jäädä tekemättä, kunnes valmisteltavana oleva ehdotus kaupungin uudeksi rakennusjärjestykseksi oli laadittu.

Vesijohtosäiliön vedenkorkeuden aiheuttama muistutus. Maistraatti saattoi kaupunginvaltuuston tietoon kenraalikuvernöörin lähettämän kirjelmän, joka koski toimenpiteisiin ryhtymistä erään sanomalehti uutisen johdosta, jonka mukaan vesijohdon säiliön vedenkorkeus välistä aleni niin, että siitä aiheutui kaupungille vaaraa, sekä asiaa koskevan läänin kuvernöörin päätöksen ja kaupungininsinöörin selityksen. Kun viimeksi mainittu selitys havaittiin tyydyttäväksi, ei asia antanut ³⁾ valtuustolle toimenpiteen aihetta.

Kaasuvalaistuksen valvonta. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1882 lähettänyt ⁴⁾ rahatoimikamariin tirehtööri A. F. Soldanin anomuksen saada ero kaasuntarkastajantoimesta sekä maistraatin esityksen viran täyttämisestä. Kamari oli sen jälkeen asettanut asiaa valmistelemaan erityisen valiokunnan, joka lisäksi oli saanut tehtäväkseen antaa lausunnon tirehtööri Soldanin kaasuntarkastuksesta valaistusvuonna 1881—82 antamassaan kertomuksessa ⁵⁾ tekemästä ehdotuksesta, että Kaasuvalaistus-osakeyhtiön kanssa koetettaisiin saada aikaan sopimus muutoksista kaupungin mainitun yhtiön kanssa vuonna 1860 tekemään sopimukseen, mikäli se sisälsi kaasun valaisuvoiman normia koskevia määräyksiä, tämän tutkimistapaa sekä yhtiölle aiheutuvaa seuraamusta siinä tapauksessa, että valaisuvoima alitti säädetyn minimin. Sen jälkeen kun kamarin lausunto ⁶⁾, joka perustui valiokunnan kamarille antamaan lausuntoon, vuonna 1883 oli saapunut valtuustolle, tämä pääasiallisesti kamarin ehdotuksen mukaisesti päätti ⁶⁾, että kamari sai julistaa kaasuntarkastajatoimen, josta palkkion tuli olla Smk 1,200: — vuodelta, haettavaksi ja että valtuusto tuli täyttämään sen kamarin ehdotuksen mukaisesti kolmeksi vuodeksi sekä että kaasuntarkastajan tehtävät olivat seuraavat:

1) tutkia ja tarkastaa sekä kaasun valaisuvoimaa, vähintään kaksi kertaa viikossa valaisuvuoden kuluessa, että myöskin katuvalaistuksessa käytettyjen poltinten sopimuksen mukaista laatua ja kerran kuukaudessa paikkakunnalla ilmeistyissä sanomalehdissä julkaista ensiksi mainittujen tutkimusten tulokset;

¹⁾ Valt. pöytäk. 10 p. huhtik. 13 §. — ²⁾ S:n 16 p. tammik. 5 §. — ³⁾ S:n 25 p. syysk. 8 §. — ⁴⁾ Ks. s. 254. — ⁵⁾ Painettu ilman numeroa, sisältyy asiakirjasarjaan »Handlingar i frågan om kontrollen öfver gaslysningen, Stadsfullmäktige i Helsingfors, 1883.» — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 30 p. tammik. 16 §.

2) asianomaisten kaasunkuluttajain ilmoitusten perusteella tarkastaa Kaasuväläistussosakeyhtiön heille hankkimat kaasukellot tai kaasumittarit; näistä tarkastuksista hänen kuitenkin kaikilta muilta kuluttajilta paitai kaupungilta tuli saada kantaa korvaus, jonka suuruudesta hänen tuli heidän kanssaan sopia;

3) jokaisen valaisuvuoden päätyttyä antaa kaupungin viranomaisille kertomus toiminnastaan mainittuna aikana;

4) kaupungin ja asianomaisten viranomaisten kehoituksesta sekä muuten, milloin siihen ilmaantui syytä, antaa lausuntoja kaasuväläistusta koskevista kysymyksistä ja ajaa kaupungin asiaa sellaisia kysymyksiä koskevissa riidoissa; sekä

5) hoitaa senaatin toukokuun 28 p:nä 1880 kaasuntarkastajan tehtäväksi määräämää kaasulaitoksen valvontaa ja tarkastusta.

Samalla kaupunginvaltuusto lähetti ¹⁾ valmisteluvaliokuntaansa valtuustossa tehdyn ehdotuksen, että kaasulyhydyt alistettaisiin poliisin tehokkaampaan valvontaan, ja erityiseen teknilliseen valiokuntaan, johon kuuluvait vtt Moring ja Qvist sekä rahapajan alitirehtori J. C. Lih, rahatoimikamarin lausuntoon myöskin sisältyneen ehdotuksen eräiden edellä mainitun sopimuksen pykäläin muuttamisesta.

Sen jälkeen antamassaan mietinnössä ²⁾, joka kaupunginvaltuuston päätöksen nojalla julkaistiin ³⁾ painosta, teknillinen valiokunta ehdotti erään muutoksen tehtäväksi kaasuntarkastajan tehtävien 1) kohtaan ja eräitä muutoksia kaasuväläistussopimuksen 26, 27, 28 ja 35 §:iin, pääasiallisesti rahatoimikamarin muutosehdotusten mukaisesti.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ⁴⁾ kaikilta osilta hyväksyä valiokunnan ehdotuksen. Kaasuntarkastajan tehtävien kohta 1) sai siten seuraavan sanamuodon:

1) tutkia ja tarkastaa sekä kaasun valovoimaa, vähintään kaksi kertaa viikossa valaisuvuoden kuluessa, että myöskin sopimuksen mukaista kaasunkulutusta ja katuvalaistuksessa käytettyjen poltinten laatua sekä kerran kuukaudessa julkaista paikkakunnalla ilmestyvissä sanomalehdissä ensiksi mainittujen tutkimusten tulokset.

Edellä mainituille kaasuväläistussopimuksen pykälille kaupunginvaltuusto puolestaan hyväksyi seuraavan muutetun sanamuodon:

26 §. Yhtiö sitoutuu käyttämään valaisemiseen kaasua, joka on puhdistettu parhaiden hyväksyttyjen menetelmien mukaisesti ja voimaltaan sellaista, että poltin, jonka on laskettu kuluttavan viisi kuutiojalkaa tunnissa, antaa liekin, joka valovoimaltaan ja kirkkaudeltaan vastaa kahtatoista palavaa normaalia spermaseettikynttilää, joilla tässä sopimuksessa tarkoitetaan sellaisia, joiden paino on suunnilleen 77 grammaa, pituus 25 senttimetriä ja paksuus 21 millimetriä keskeltä kynttilää, jonka painonmenetyksen sen häiriytymättä palaessa tulee olla n. 7.5 grammaa tunnissa. Näitä kynttilöitä säilytetään muutamia kappaleita kummankin sopimuspuolen sinetöiminä mahdollisesti syntyvien riitaisuuksien ratkaisemista varten.

Mutta koska kaasuaainesten laatu ja atmosfeeriset seikat voivat tuntuvasti vaikuttaa kaasun valovoimaan, ei 35 §:ssä mainittuja seuraamuksia sovelleta, ellei koepoltin valovoima alita kymmentä normaalispermaseettikynttilää; ellei kaasuvälon havaita vastaavan kymmenen sellaisen spermaseettikynttilän valoa, yhtiö on velvollinen eri maksutta käyttämään niin paljon enemmän kaasua kuin tarvitaan sellaisen valovoiman aikaansaamiseksi. Jos koepoltin sen kuluttaessa neljä kuutiojalkaa kaasua havaittaisiin valaisevan kahtatoista spermaseettikynttilää voimakkaammin, saa katulyhtyjen kaasumäärää samassa suhteessa vähentää.

27 §. Jotta kaasuvälon laatua voitaisiin pitää silmällä, on johonkin kaupungin luovuttamaan huoneistoon asetettava koepoltin. Kaupungin kaasuntarkastaja toimittaa tutkimuksen sellaisena vuorokauden aikana, jolloin säännöllinen katuvalais-

¹⁾ Valt. pöytäk. 30 p. tammik. 16 §. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 5. — ³⁾ Valt. pöytäk. 10 p. huhtik. 14 §. — ⁴⁾ S:n 15 p. toukok. 6 §.

tus on toiminnassa. Tällöin on käytettävä Bunsenin tai jotain muuta yleisesti hyväksyttyä fotometriä, joka on hankittu kaupungin kustannuksella. Näissä koemittauksissa älköön käytettäkö mitään heijastimia eikä kaasusilinterejä. Koetta suoritettaessa pitää normaalkiynyntilän olla liikkumatta ja palaa häiriytymättä; sydämen kärjen tulee pistää liekin pintaan ja siinä selvästi hekkua, liekin korkeuden tulee olla 45 à 47 millimetriä, sydämen korkeuden liekissä noin 11 millimetriä ja sydämen muodostaman käyrän tason yhdensuuntaisen fotometrin varjostimen kanssa. Kokeiluun käytettyjen kokeiden tarkoituksenmukaisuudesta ja tarkkuudesta tulee kaupungin tarkastajan ja yhtiön edustajakseen valitseman asiantuntijan olla yhtä mieltä, ja mahdollisesti syntyvien erimielisyyksien ratkaisemista varten säilytetään joitakin kappaleita nyt käytettyjä polttimia kummankin sopimuspuolen sinetöiminä. Fotometrihuoneen tulee olla riittävän suuri ja sen ilmanvaihdon hyvä. Kokeet on suoritettava tavallisessa huoneenlämmössä. Sen seikan selvittämiseksi, vastaako kaasulyhyissä käytetty kaasu määrältään ja laadultaan muuten sopimuksen määräyksiä, kaupungin viranomaisten tulee ryhtyä niihin toimenpiteisiin, joita tämän seikan tutkimiseksi pidetään tarkoituksenmukaisimpina, ja on näiden tarkastusten toimittamiseen tarvittavat kojeet ja kaasu hankittava yhtiön kustannuksella.

28 §. Katulyhtyen poltinten tulee samoin kuin koepolttimenkin yleensä olla arvioituit kuluttaviksi viisi kuutiojalkaa kaasua tunnissa, mutta suuremmat, toreilla ja avoimilla paikoilla olevat lamput saavat polttimet, jotka ovat sovitettut suuremman valovoiman aikaansaamiseen tarvittavaa kaasumäärää silmälläpitäen.

35 §. Jos kaasulyhtyen valovoiman havaittaisiin alittavan 26 §:ssä sallittu minimi, on koemittaus uudistettava yhtiön asiamiehen tai muun pätevän henkilön läsnä ollessa, jonka kaupunki ja kaasuyhtiö ovat tähän tarkoitukseen hyväksyneet. Jos tällöin selviää, että kaasun valovoima todellakin on liian pieni, tulee yhtiön määräyksen saatuaan viipymättä korjata tämä puute, ja on se sen ohessa heti velvollinen, paitsi että maksua samassa määrässä vähennetään, suorittamaan korvausta alla mainitut määrät, nimittäin:

1) jos mainittu vähennys on kahdeksan prosenttia siitä, mikä sen vähimmäksi määräksi on säädetty, neljäkymmentä markkaa päivältä;

2) jos vähennys on kahdeksasta kuuteentoista prosenttiin, kuusikymmentä markkaa päivältä;

3) Jos vähennys on kuudestatoista kahteenkymmeneen neljään prosenttiin, kahdeksankymmentä markkaa päivältä ja niin edelleen samassa suhteessa.

Tällaisen korvauksen suorittamisesta, joka lasketaan, kunnes määrätty valovoima on palautettu, yhtiö on vapaa, jos kaupungin viranomaisten hyväksymillä todistuksilla voidaan toteen näyttää, että edellä mainittu asiantila on aiheutunut syistä, jotka eivät ole olleet estettävissä.

Virkaeroanomus. Tehdystä anomuksesta kaupunginvaltuusto myönsi ¹⁾ vanhemmalle kaupunginkirjanpitäjälle E. Dalinille eron virastaan.

Kaupunginvaltuuston sihteerin ja notaarin vaali. Toimitettaessa kaupunginvaltuuston sihteerin ja notaarin vaalia vuodeksi 1883 valtuusto valitsi ²⁾ sihteeriksi uudestaan varatuomari C. A. K. Gripenbergin ja notaariksi samoin uudestaan lakitieteenkandidaatti K. E. L. von Pfallerin.

Toisen kaupunginkirjanpitäjän vaali. Toiseksi kaupunginkirjanpitäjäksi kaupunginvaltuusto valitsi ³⁾ filosofiankandidaatti A. A. C. Schildtin.

Majoituslautakunnan majoitusmestarin vaali. Majoituslautakunnan majoitusmestariksi kaupunginvaltuusto valitsi ⁴⁾ tilanomistaja P. E. af Forselles'in.

Palomestarin ja alipalomestarin vaali. Palomestarin ja alipalomestarin vaalissa kaupunginvaltuusto valitsi ⁵⁾ palomestariksi filosofianmaisteri M. A. Wænerbergin ja alipalomestariksi insinööri K. L. Lundbladin.

Aluelääkärien vaali. Maistraatin tiedusteltua kaupunginvaltuustolta, oliko aluelääkärien virat julistettava avoimiksi, ja kaupunginvaltuuston vas-

¹⁾ Valt. kirjekopio 6 p. maalisk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 16 p. tammik. 18 §. — ³⁾ S:n 19 p. kesäk. 7 §. — ⁴⁾ S:n 25 p. syysk. 45 §. — ⁵⁾ S:n 23 p. lokak. 20 §.

tattua ¹⁾ tähän myöntävästi ja pyydettyä maistraattia julistamaan virat avoimina haettaviksi kolmen vuoden ajaksi maaliskuun 30 p:stä lukien, valtuusto myöhemmin toimitetussa vaalissa valitsi ²⁾ aluelääkäreiksi mainituksi ajaksi virkain aikaisemmat haltijat, lääketieteenlisensiaatti K. E. Lindénin ja lääketieteentohtori H. Ö. L. Holstin.

Neiti E. R. Heikelin ottaminen kaupungin palveluksessa olevaksi lääkäriksi. Terveysdenhoitolautakunta, joka vuonna 1882 oli saanut ³⁾ kaupunginvaltuustolta tehtäväkseen ryhtyä neiti E. R. Heikelin kanssa neuvotteluihin hänen ottamisestaan kaupungin palveluksessa olevaksi lääkäriksi, ilmoitti vuonna 1883, että neiti Heikel oli ilmoittanut suostuvansa ryhtymään toimeensa kesäkuun 1 p:stä valtuuston viimeksi mainittuna vuonna 1882 esittämin ehdoin ³⁾. Tämän johdosta valtuusto päätti ⁴⁾ maistraatilta anoa, että maistraatti sopivalla tavalla ottaisi neiti Heikelin lääkäriksi kaupungin palvelukseen edellä mainituin ehdoin.

Rakennuskonttorin apulaisinsinöörin virkain täyttäminen. Rahatoimikamarin julistettua vuonna 1882 vasta perustetun rakennuskonttorin apulaisinsinöörin virat ⁴⁾ haettaviksi ja sen jälkeen kun niitä asianmukaisessa järjestyksessä oli haettu, kamari vuonna 1883 esitti, että vanhemman apulaisinsinöörin virka täytettäisiin, mutta nuoremman julistettaisiin uudestaan haettavaksi. Tähän myöntyen ⁵⁾ kaupunginvaltuusto valitsi ⁶⁾ vanhemmaksi apulaiskaupungininsinööriksi insinööri C. G. Hausenin, jota kamari oli virkaan nimitettäväksi puoltanut.

Kaasuntarkastajan vaali. Kaasuntarkastajan vaalissa kaupunginvaltuusto valitsi ⁷⁾ tähän toimeen dosentti, vapaaherra A. B. af Schulténin.

Virkavapauksia. Terveysdenhoitolautakunnan puoltolauseen mukaisesti kaupunginvaltuusto myönsi ⁸⁾ aluelääkäri, lääketieteentohtori H. Ö. L. Holstille hänen anomansa viiden viikon virkavapauden lukien elokuun 23 p:stä, sijaisena lääketieteenlisensiaatti G. A. Nordman.

Kaasuntarkastaja, dosentti, vapaaherra A. B. af Schulténille myönnettiin ⁹⁾ anomuksesta virkavapautta lokakuun 1 p:stä 1883 huhtikuun 30 p:ään 1884, sijaisena filosofianmaisteri A. W. Forsberg.

Vaivaisavustuksia koskevien vaivaishoitohallituksen päätösten aiheuttama tyytymättömyys. Kirvesmiehen lesken A. F. Gustafssonin ilmituotua tyytymättömyytensä vaivaishoitohallituksen päätökseen, jolla hänen avustusanomuksensa oli evätty, hallitus alisti mainitun päätöksen kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi. Valtuusto päätti ¹⁰⁾ jättää hallituksen päätöksen voimaan.

Samoin valtuusto vahvisti ¹¹⁾ vaivaishoitohallituksen päätöksen, jolla tarkk ampujan lesken W. Hagmanin samanlainen anomus oli evätty ja josta niinikään oli valitettu.

Asevelvollisen perheelle myönnetyn avustuksen aiheuttama valitus. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1882 valittanut ¹²⁾ senaattiin läänin kuvernöörin päätöksestä, jolla sepäntyöntekijä G. W. Johanssonin perheelle hänen asevelvollisuusajaltaan maksettava korvaus oli korotettu 10 markasta 25:een kuukaudelta. Vuonna 1883 saapui ¹³⁾ ilmoitus, että senaatti hyläten valituksen oli jättänyt kuvernöörin päätöksen voimaan.

¹⁾ Valt. pöytäk. 30 p. tammik. 11 §. — ²⁾ S:n 10 p. huhtik. 21 §. — ³⁾ Ks. s. 254. — ⁴⁾ Ks. s. 238. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 30 p. tammik. 9 §. — ⁶⁾ S:n 20 p. helmik. 24 §. — ⁷⁾ S:n 19 p. kesäk. 9 §. — ⁸⁾ S:n 25 p. syysk. 27 §. — ⁹⁾ S:n s:n 29 §. — ¹⁰⁾ S:n 24 p. huhtik. 10 §. — ¹¹⁾ S:n 18 p. jouluk. 7 §. — ¹²⁾ Ks. s. 256. — ¹³⁾ Valt. kirjekopio 6 p. maalisk.

Majoitusasiaa koskeva valitus. Majoituslautakunta jätti kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja ratkaistavaksi, olisiko ryhdyttävä toimenpiteisiin läänin kuvernöörin päätöksen johdosta, jolla lautakunta oli veloitettu maksamaan tykistökapteeni Borodkinille vuokratrahoja ajalta syyskuun 20 p:stä 1882 vanhan ajanlaskun mukaan maaliskuun 8 p:ään 1883 uuden ajanlaskun mukaan, mutta joka ei näyttänyt olevan voimassa olevan ohjesäännön mukainen. Lähetettyään ¹⁾ asian valiokuntaan, johon kuuluivat vtt Brummer ja Borenus sekä sihtööri Gripenberg, valtuusto päätti ²⁾ valiokunnan lausunnossaan esittämän ehdotuksen mukaisesti valittaa kuvernöörin päätöksestä ja valtuutti sihtööri Gripenbergin jättämään valituskirjan senaattiin.

Lausunto anniskeluosakeyhtiön anniskelu- ja vähittäismyyntioikeudesta. Maistraatin pyydettyä kaupunginvaltuuston lausuntoa Helsingin anniskeluosakeyhtiön hallituksen esittämästä anomuksesta, että yhtiö vuosina 1884 ja 1885 saisi nauttia samoja väkijuomain anniskelu- ja vähittäismyyntioikeuksia kuin vuosina 1882 ja 1883, valtuusto lähetti ³⁾ asian valiokuntaan, johon kuuluivat vtt Eneberg, Malmgren, Sohlman ja Borenus sekä lehtori J. M. Gadd. Lausunnossaan ⁴⁾, johon liittyi lehtori Gaddin esittämä vastalause, valiokunta ensin esitti katsauksen yhtiön toimintaan sekä erinäisiä tilastotietoja paloviina-asetuksia vastaan tehtyjen rikkomusten ja juopouden aiheuttamien oikeusjuttujen luvusta kaupungissa kymmenvuotiskautena 1873—82. Ne seikat, jotka oli otettava huomioon käsiteltäessä kysymystä, oliko yhtiön anomuksen hyväksyminen kaupungin edun mukaista, valiokunta mietintönsä lopussa keskitti seuraaviin kohtiin:

että yhtiö, joka oli kymmenen vuotta harjoittanut anniskelua kaupungissa ja pian kahdeksan vuotta hoitanut kaiken paloviinan vähittäismyyntin siellä, koko tämän ajan oli harjoittanut liikettään siten, että olennaisia muistutuksia sen hoitoa vastaan ei ollut voitu tehdä;

että yhtiö valvomalla paloviinan puhtautta oli koettanut ehkäistä sen liiallisen käytön turmiollisimpia vaikutuksia;

että yhtiön toiminnan ainakin jossakin määrin oli katsottava osaltaan vaikuttaneen siihen juopottelun vähenemiseen, joka kävi selville raastuvanoikeudessa käsiteltyjen juopumusjuttujen luvun vähentymisestä;

että viime aikoina tosin oli todettu paloviina-asetuksia vastaan tehtyjen syytteeseen pantujen rikkomusten luvun jonkin verran lisääntyneen, mikä viittasi salapolton lisääntymiseen, mutta että tätä seikkaa, joka oli palovii- nakaupan ankaran säännöstelyn luonnollinen seuraus, ei voinut katsoa yhtiötoiminnan aiheuttamaksi enempää kuin minkä muun järjestelmän tahansa, joka piti kiinni periaatteesta, että paloviinan vähittäismyynti oli järjestettävä niin, että se mahdollisimman pienessä määrässä johti ostajaa kiusaukseen, mutta kuitenkin soi hänelle tilaisuuden saada tarvitsemansa paloviinan hyvin valvotuista myymälöistä ja sopivina päivinä aikoina; sekä

että paloviinan myynnin hoitamisesta yhtiön toimesta muiden lisäksi oli sekin etu, että tämän liikkeen pääasiallinen voitto koitui työtätekevän luokan hyväksi.

Tämän johdosta ja kun voimassa olevan paloviinalainsäädännön uudistus oli odotettavissa ennen vuoden 1885 loppua, valiokunta huomautti,

¹⁾ Valt. pöytäk. 13 p. marrask. 6 §. — ²⁾ S:n 11 p. jouluk. 17 §. — ³⁾ S:n 9 p. lokak. 2 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 13.

että siihenastista järjestelmää olisi sovellettava vielä ainakin vuosina 1884 ja 1885 ja yhtiölle niin ollen näiksi vuosiksi myönnettävä sekä anniskelu- että vähittäiskauppaoikeus. Valiokunta oli sen ohessa havainnut erinäisten syiden puolustavan kaiken kaupungissa tapahtuvan paloviinan vähittäismyynnin uskomista yhtiön hoidettavaksi. Mutta koska voimassa olevan paloviinalainsäädännön mukaan kaupunginvaltuuston tuli jokaisessa yksityisessä tapauksessa tutkia anniskelu- tai vähittäismyyntioikeutta koskevat anomukset eikä valtuusto siis näyttänyt voivan tehdä kertakaikkista päätöstä, joka riistäisi siltä mahdollisuuden tutkia näitä anomuksia, valiokunta ehdotti, että valtuusto, mikäli asia sitä koski, aikaisemmin määrätyin ehdoin myöntäisi yhtiölle sekä anniskelu- että vähittäismyyntioikeuden vuosiksi 1884 ja 1885, kuitenkin sulkematta muilta samaa mahdollisuutta.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ antaa vaaditun lausunnon valiokunnan ehdotuksen mukaisena.

Anniskelu- ja vähittäismyyntioikeutta koskevia lausuntoja. Anniskelu- ja vähittäismyyntiasioita käsittelevän valiokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti maistraatille annettavissa lausunnoissa puoltaa niitä väkijuomien anniskelu-oikeutta koskevia anomuksia, joita olivat tehneet ravintoloitsijatar I. A. W. Heinström ²⁾, ravintoloitsija A. W. Träskman ³⁾, kaupanharjoittajatar I. K. Hollmén ⁴⁾, rouva J. Nymark ⁵⁾, elinkeinonharjoittajatar L. Nathus ⁶⁾, ravintoloitsijatar A. Th. Fischer ⁶⁾, ravintoloitsija K. A. Sundqvist ⁶⁾, elinkeinonharjoittaja F. E. Rönnerberg ⁶⁾, ravintoloitsijat S. Nikolajeff ⁶⁾, E. W. Sällsten ⁷⁾, G. Blomqvist ⁷⁾ ja K. G. Stenholm ⁷⁾, ravintoloitsijatar K. Lange ⁷⁾, ylivinuri J. Volontis ⁸⁾, ravintoloitsijat J. Sundgren ⁹⁾, G. Hagström ⁹⁾, K. F. Ahlgren ⁹⁾, A. W. Träskman (uusi anomus) ⁹⁾, J. A. Ahlgren ¹⁰⁾, F. Forsström ¹⁰⁾ ja K. Semmelis ¹⁰⁾, sokerileipuri H. Sundholm ¹⁰⁾, ravintoloitsija J. Baltscheffsky ¹⁰⁾, sokerileipurit G. K. H. Platé ¹¹⁾ ja E. J. Löfström ¹¹⁾, ravintoloitsija B. W. Heinström ¹¹⁾, ravintoloitsijattaret A. M. Nybelin ¹¹⁾ ja M. Enqvist ¹²⁾, sokerileipuri K. J. Björkqvist ¹²⁾, ravintoloitsijat J. Hollming ¹²⁾ ja A. J. Hult ¹²⁾ sekä merikapteeni F. L. Henell ¹³⁾. Ravintoloitsija F. H. Öhmanin ¹⁴⁾ samaa tarkoittavaa anomusta, jonka valtuusto vuonna 1882 oli lähettänyt lausunnon saadakseen poliisikamariin, valtuusto niinkään puolsi.

Ravintoloitsijain A. Rönnerbergin ⁴⁾ ja A. G. Wallgrenin ⁷⁾, ravintoloitsija V. Nyströmin ¹⁰⁾, ravintoloitsijatar A. V. Ingbergin ¹⁰⁾, ravintoloitsijain N. Nikolajeffin ¹¹⁾ ja K. Strandin ¹¹⁾, ravintoloitsijattarien S. M. Strandbergin ¹¹⁾ ja V. Verikoffin ¹²⁾ sekä ravintoloitsija E. F. Erikssonin ¹²⁾ anniskelu-oikeuden anomuksia puollettiin valiokunnan ehdotuksen mukaisesti ainoastaan vuodeksi eteenpäin. Sama koski ravintoloitsijatar Ch. Brofeldtin ¹¹⁾ samansisältöistä anomusta, josta ensin oli hankittu ¹⁰⁾ poliisikamarin lausunto. Ravintoloitsijatar A. Hammarlundin ¹²⁾ anomusta puollettiin siksi ajaksi kuin Kaisaniemen ravintola oli hänelle vuokratuna, ei kuitenkaan pitemmälle kuin vuoden 1885 loppuun.

Sitä vastoin kaupunginvaltuusto valiokunnan ehdotuksen mukaisesti heti ehdotti evättäväksi ne anniskelu-oikeutta koskevat anomukset, joita

¹⁾ Valt. pöytäk. 18 p. jouluk. 1 §. — ²⁾ S:n 30 p. tammik. 5 §. — ³⁾ S:n 15 p. toukok. 8 §. — ⁴⁾ S:n 5 p. kesäk. 12 §. — ⁵⁾ Valt. kirjekopio 19 p. kesäk. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 25 p. syysk. 34 §. — ⁷⁾ S:n s:n 35 §. — ⁸⁾ S:n 9 p. lokak. 5 §. — ⁹⁾ S:n s:n 12 §. — ¹⁰⁾ S:n 23 p. lokak. 18 §. — ¹¹⁾ S:n 13 p. marrask. 16 §. — ¹²⁾ S:n 11 p. jouluk. 16 §. — ¹³⁾ S:n 28 p. jouluk. 1 §. — ¹⁴⁾ S:n 16 p. tammik. 4 §.

olivat tehneet elinkeinonharjoittajatar O. K. Lindström¹⁾, ravintoloitsijatar V. Verikoff²⁾ (myöhempi anomus hyväksyttiin), viinurin leski M. G. Bollström³⁾, ravintoloitsijat J. Lindgren⁴⁾ ja V. A. A. Ahlfors⁵⁾, matruusin tytär R. Lindroos⁶⁾, ja ruokapaikanpitäjätär J. H. Winter⁷⁾ sekä hankittuaan lausunnon⁶⁾ poliisikamarilta myöskin kauppiaan vaimo A. Rantasen⁷⁾ samaa tarkoittavan anomuksen.

Oikeus anniskeluun Korkeasaarella. Rahatoimikamarin puoltolauseen mukaisesti kaupunginvaltuusto hyväksyi⁸⁾ Helsingin anniskeluosakeyhtiön tarjouksen kymmenen vuoden aikana toukokuun 1 p:stä lukien 400 markan vuosivuokrasta ja 30 markan vuokrasta vahtituvasta harjoittaa anniskeliikettä Korkeasaari-nimisellä käyttämättömällä saarella n:o 95 yhtiön ollessa velvollinen huolehtimaan saaren vartioinnista ja oikeutettu siinä tapauksessa, että yhtiö hajosi ennen mainitun ajan päättymistä, ilman seuraamusta rikkomaan tämän sopimuksen.

Lausuntoja muiden väkijuomain paitsi paloviinan vähittäismyyntioikeudesta. Anniskelu- ja vähittäismyyntiasioita käsittelemään asetetun valiokunnan⁹⁾ ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti maistraatille annettavissa lausunnoissa puoltaa niitä muiden väkijuomain paitsi paloviinan anniskelu-oikeutta koskevia anomuksia, joita olivat tehneet apteekkarin leski J. Ch. Mæxmontan⁹⁾, kauppiat P. I. Lukjanoff⁹⁾, W. Popoff¹⁾, J. O. Roslund¹⁾, F. Nikander¹¹⁾, N. A. Turdén²⁾, A. J. Wilsman³⁾, K. J. F. Lauræus³⁾, K. A. Löfgren³⁾, ja O. W. Salin³⁾, kauppaliike Veljekset Olin³⁾, merikapteeni V. Ahlfors¹²⁾, kauppiat O. J. Hjelt¹²⁾, K. A. Hasselberg¹²⁾, G. A. Florström¹²⁾, H. J. Hilden¹²⁾, K. S. Sundmark¹²⁾, J. H. Wickel¹³⁾, ja A. G. Lundgren¹³⁾, merikapteeni V. R. Kählman¹³⁾ sekä kauppiat Th. Holmström¹³⁾, E. Rudolph¹³⁾, V. Liljeroth¹³⁾, F. J. F. Sjöblom¹⁴⁾, P. Popoff¹⁵⁾ ja A. J. Johansson¹⁵⁾. Kauppias J. A. Rehnbergin¹⁴⁾ samassa tarkoituksessa tekemää anomusta puollettiin valiokunnan ehdotuksen mukaisesti ainoastaan vuodeksi eteenpäin. Muut tämän laatuiset anomukset, luvultaan 7 valtuusto päätti¹⁶⁾ puolestaan ehdottaa evättäväksi.

Elinkeino-oikeutta koskevia lausuntoja. Läänin kuvernöörin vaatimissa lausunnoissa kaupunginvaltuusto päätti ilmoittaa, ettei sillä ollut mitään muistuttamista niiden anomusten hyväksymistä vastaan, jotka koskivat oikeutta elinkeinon harjoittamiseen kaupungissa ja joita olivat tehneet Venäjän alamainen puusepänkisälli P. F. Naumoff¹⁷⁾, Ruotsin alamaiset A. Fahlström¹⁸⁾ ja A. G. L. Blomberg¹⁹⁾, Venäjän alamainen D. Emeljanoff²⁰⁾, Saksan alamainen C. Voss²¹⁾, Norjan alamainen S. Berner²²⁾, Ruotsin alamainen tislaja C. H. Axner²³⁾, Lyypekin alamainen optikko P. L. Dettman²⁴⁾, Ruotsin alamainen insinööri A. Oterdahl²⁵⁾, Venäjän alamainen everstinrouva H. Trohimoffsky²⁶⁾ ja Alankomaiden alamainen kauppiasiamies P. Pauw²⁷⁾.

¹⁾ Valt. pöytäk. 10 p. huhtik. 17 §. — ²⁾ S:n 5 p. kesäk. 12 §. — ³⁾ S:n 25 p. syysk. 34 §. — ⁴⁾ 25 p. syysk. 34 § ja 13 p. marrask. 16 §. — ⁵⁾ S:n 25 p. syysk. 35 §. — ⁶⁾ S:n 11 p. jouluk. 16 §. — ⁷⁾ S:n 18 p. jouluk. 14 §. — ⁸⁾ S:n 20 p. maalisk. 14 §. — ⁹⁾ S:n 20 p. helmik. 2 §. — ¹⁰⁾ S:n 10 p. huhtik. 17 §. — ¹¹⁾ S:n 15 p. toukok. 8 §. — ¹²⁾ S:n 9 p. lokak. 12 §. — ¹³⁾ S:n 23 p. lokak. 18 §. — ¹⁴⁾ S:n 11 p. jouluk. 16 §. — ¹⁵⁾ S:n 28 p. jouluk. 1 §. — ¹⁶⁾ S:n 16 p. tammik. 4 §, 20 p. helmik. 2 §, 15 p. toukok. 8 §, 11 p. jouluk. 16 § ja 18 p. jouluk. 14 §. — ¹⁷⁾ S:n 16 p. tammik. 9 §. — ¹⁸⁾ S:n 20 p. helmik. 6 §. — ¹⁹⁾ S:n 20 p. maalisk. 6 §. — ²⁰⁾ S:n 10 p. huhtik. 5 §. — ²¹⁾ S:n s:n 6 §. — ²²⁾ S:n 19 p. kesäk. 3 §. — ²³⁾ S:n 25 p. syysk. 6 §. — ²⁴⁾ S:n s:n 18 §. — ²⁵⁾ S:n 13 p. marrask. 5 §. — ²⁶⁾ S:n 20 p. marrask. 3 §. — ²⁷⁾ S:n 11 p. jouluk. 4 §.

Sitä vastoin kaupunginvaltuusto kuvernöörille antamissaan lausunnoissa ehdotti evättäväksi ne elinkeino-oikeutta koskevat anomukset, jotka mooseksenuskolaiset Venäjän alamaiset hatuntekijä M. Blutz ¹⁾ ja entinen sotilas H. A. Preiss ²⁾ olivat esittäneet. Sitten kun kuvernööri kuitenkin vastoin valtuuston epäävää lausuntoa oli myöntänyt hakija Preissille oikeuden elinkeinon harjoittamiseen kaupungissa, valtuusto antoi ³⁾ rahatoimikamarille tehtäväksi valittaa kuvernöörin päätöksestä.

Lausunto puhelinjohdon rakentamisesta Helsingin ja Porvoon välille. Senaatti vaati kaupunginvaltuustolta lausuntoa Porvoon kauppayhdistyksen tekemästä anomuksesta saada lupa puhelinjohdon rakentamiseen Porvoon ja Helsingin välille ja joidenkin puhelinjohtojen ja niitä varten tarpeellisten asemain järjestämiseen molempiin näihin kaupunkiin. Lähetettyään ⁴⁾ asian rahatoimikamariin valtuusto kamarin ehdotuksesta päätti ⁵⁾ lausunnossaan ilmoittaa, että kun Helsingin puhelinlaitoksen omistajalle ei ollut taattu tällaisen laitoksen rakentamisen yksinoikeutta, mikään ei estänyt kaupunkia myöntymästä kauppayhdistyksen anomukseen, kuitenkin ehdoin, että yhtiö ennen ryhtymistä johdon rakentamiseen teki Helsingin kaupungin kanssa yksityisen sopimuksen kaikista niistä työhön liittyvistä seikoista, jotka koskettelivat kaupungin oikeutta.

Toimilupa raitioteiden rakentamiseen. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1882 pannut pöydälle ⁶⁾ rahatoimikamarin laatiman ehdotuksen kaupungin ja insinööri D. Fraserin tai hänen perustamansa yhtiön väliseksi toimilupasopimukseksi raitioteiden rakentamisesta kaupunkiin. Kun asia vuonna 1883 otettiin käsiteltäväksi, valtuusto ensin hyväksyi ⁷⁾ eräitä ehdotuksen osia ja palautti muut kamariin, mutta päätti ⁸⁾ myöhemmin vieläkin panna koko asian pöydälle, kunnes valtuuston asettama erikoisvaliokunta, johon kuuluivat vtt Tallqvist, Svensson, Frosterus ja Nybom sekä kaupungininsinööri F. O. Ehrström, ehti laatia yleisen suunnitelman raitioteiden rakentamiseksi kaupunkiin ja sen yhteydessä laatia toimilupasopimusehdotuksen uudestaan.

Valiokunta antoi sen jälkeen kaupunginvaltuustolle mietintönsä ⁹⁾, johon sisältyi vastaisen raitiotieverkon yleinen suunnitelma sellaisena miksi valiokunta oli sen ajatellut ja liittyi uusi toimilupasopimusehdotus. Mietinnön perusteluissa valiokunta huomautti m. m., että valiokunta raitiotieverkkoehdotuksessaan oli lähtenyt edellytyksestä, että syrjäisemmät kaupunginosat ja niistä ensi sijassa ne, joista ja joihin väkeä enemmän kulki, tarvitsivat raitioteiden tarjoamaa parannettua liikenneyhteyttä kaupungin sisäosiin. Siten valiokunta oli päätenyt järjestelmään, jonka mukaan raitiotielinjat Kauppatorilla sijaitsevasta keskuksesta säteettäisesti haarautuivat kaupungin laitaosiin ja huvila-alueille päin. Mutta jotta raitiotiet samalla voisivat palvella sitäkin yleisöä, joka teki lyhyempiä edestakaisia matkoja kaupungin sisäosissa, olisi kaupungin keski- ja laitaosien välinen raitiotieyhteys järjestettävä kulkemaan pitkin kaupungin vilkasliikenteisimpiä katuja, vaikkakaan tämä tie ei olisi raitiotielinjan päätekohtien lyhyin mahdollinen yhteys. Vain siten raitiotiet asiaan kuuluvassa määrässä vastaisivat kaksinaista tarkoitustaan

¹⁾ Valt. pöytäk. 30 p. tammik. 10 §. — ²⁾ S:n 20 p. helmik. 5 §. — ³⁾ S:n 24 p. huhtik. 18 §. — ⁴⁾ S:n 25 p. syysk. 15 §. — ⁵⁾ S:n 9 p. lokak. 14 §. — ⁶⁾ Ks. s. 263. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 16 p. tammik. 3 §. — ⁸⁾ S:n 30 p. tammik. 17 §. — ⁹⁾ Valt. pain. asiakirj. n:o 6.

tyydyttää samalla sekä pitkämatkaisen että rajoitetummin paikallisen liikenteen tarpeet. Valiokunnan ehdottamat viisi päälinjaa koskettivat kaikkia jo rakennettuja kaupunginosia niin hyvin kuin se oli mahdollista, ja valiokunta korosti sitä, että raitiotie, joka vedettiin säteen tavoin jokseenkin määrätyn kaupunginosan keskitse oli tälle suuremmaksi hyödyksi ja tuli rakentamisen ja käytön puolesta taloudellisemmaksi kuin rengasrata, joka useassa tapauksessa edellytti, että henkilön päästäkseen päämaaliinsa ainakin aluksi oli pakko kulkea jonkin matkaa vastakkaiseen suuntaan. Vaikka raitiotiet itsessään olivat tärkeitä liikennevälineitä, voi niistä kuitenkin katsoa aiheutuvan jonkin verran haittaakin. Yhden tai parin raitiotielinjan rakentaminen kaupungin keskiosiin saattoi syrjäyttää, vähentää ja kallistuttaa muita vanhempia liikenteen välittäjiä — meillä vuokra-ajurit —, mistä taas seuraisi, että etäisemmille kaupunginosille, joilla oli käytettävissään vain nämä yksinkertaisemmat kulkuneuvot, kävisi entistäkin vaikeammaksi kilpailla kaupungin keskiosien kanssa, mikä osaltaan jarruttaisi kaupungin laajentumista ja sen kokonaisuuden edistymistä. Valiokunta piti sentähden velvollisuutenaan jo raitioteiden rakentamisen ensimmäisessä vaiheessa omistaa riittävästi huomiota sille seikalle, että raitiotieverkko suhteellisen läheisessä tulevaisuudessa tuli voida ulottaa yli koko kaupungin ja että tätä laajentamista ei saanut sopimattomilla määräyksillä vaikeuttaa. Kaupungin etu vaati niinmuodoin, että toimilupasopimusta laadittaessa noudatettiin sitä periaatetta, että taloudellisessa suhteessa huonompien linjojen tuli seurata parempia. Näiden huonompien linjojen jättäminen pois sopimuksesta oli sitäkin vähemmän paikallaan, koska valiokunta ei ollut voinut keksiä mitään yleistä määräystä, jolla toimiluvan saaja voitaisiin velvoittaa tarpeen vaatiessa vastedes laajentamaan raitiotieverkkoa. Toisaalta olisi toimiluvan saaja jo kyseisellä sopimuksella oikeutettava ilman muita toimenpiteitä kuin hankkimalla kullakin kerralla kaupunginvaltuustolta luvan sitä halutesaan laajentamaan raitiotieverkkoa. Määrättäessä aikaa, jolloin eri linjat olisi luovutettava liikenteeseen, valiokunta oli koettanut ottaa huomioon sekä toimiluvan saajan että kaupungin edut. M. m. oli otettu huomioon, että liikkeen aluksi voitiin odottaa osoittautuvan jotenkin huonosti kannattavaksi. Valiokunta tahtoi kuitenkin varottaa antamasta hätiköiden liian suuria myönnytyksiä toimiluvan saajalle. Valaistakseen teknilliseltä ja taloudelliselta kannalta mahdollisuuksia raitioteiden rakentamiseen ehdotetuille kaduille ja niiden liikennöimiseen valiokunta antoi tietoja näiden katujen pituus- ja kaltevuussuhteista ja esitti raitioteiden rakentamista, käyttöä y. m. koskevia laskelmia. — Koska yleisö olennaisesti jakautui työläis- ja herrasmiesluokkaan, jotka eivät olleet tottuneet joutumaan yhteen, olisi meillä toistaiseksi sekä yleisön että toimiluvan saajan edun mukaista, että raitiotievaunut rakennettaisiin kaksiosastoiksi. Ellei niin tehtäisi, pelkäsi valiokunta, että raitioteitä miltei yksinomaan käyttäisi jompikumpi kansanluokka, minkä johdosta liike muodostuisi tuntuvasti huonommaksi kuin jos molemmat kansanluokat tottuisivat käyttämään hyväkseen raitioteitä. — Tärkeätä oli, ettei raitioteillä, ennenkuin liikenne oli saanut suuremman laajuuden, otettu käytäntöön suurempia ja painavampia vaunuja kuin sellaisia, joihin mahtui n. 20 henkilöä ja joita yksi ainoa hevonen riitti vetämään tasaisella tiellä ja suhteellisen kohtuullisissa nousuissa. Pienehköt vaunut ja tiheämmät vuorot olivat yleisölle edullisemmat kuin suuret vaunut ja harvemmat vuorot. — Liikennöimi-

sen suhteen valiokunta oli sitä mieltä, että koska liikenteen suuruutta toistaiseksi ei voitu arvioida, päivittäisten vuorojen lukumäärää eri linjoilla ei vielä voitu määrätä, vaan oli jätettävä rahatoimikamarin asiaksi puolivuositain vahvistaa toimiluvan haltijan ehdottamat kulkuvuorot huomioon ottaen sekä yleisön tarpeet että toimiluvan saajan mahdollisuudet liikkeen kannattavuutta silmällä pitäen. Kun raitiotieliikenne sen kerran alettua olisi pidettävä käynnissä ilman häiritseviä keskeytyksiä, valiokunta oli katsonut, että toimiluvan saaja oli velvoitettava toisaalta rahasakkojen, toisaalta toimiluvan menetyksen uhalla täyttämään liikenteen keskeytymättömyyttä koskevan velvollisuutensa, jonka hän muuten helposti voisi laiminlyödä. Samasta syystä valiokunta oli ottanut sopimukseen määräyksiä sen varalta, että vaikeat lumiasteet talvella tekivät raitiotieliikenteen vaunuilla mahdottomaksi. — Matkustaminen raitiotievauunuissa, joissa kuljettiin joukoittain ja yhdessä, edellytti huokeita kulkumaksuja. Tämän johdosta ja eräiden ulkomaisten raitioteiden maksujen pohjalla laadittujen laskelmien perusteella valiokunta ehdotti korkeimmaksi sallituksi kulkumaksuksi ensimmäisessä luokassa 25 ja 20 penniä ja toisessa luokassa 20 ja 15 penniä, mutta katsoi asian laadun kehoittavan toimiluvan haltijaa pyöristämään kulkumaksun yhtenäiseksi yksinkertaisesta matkasta kaikilla kaupungin varsinaisen alueen linjoilla ja kantamaan vaihtelevia ja jonkin verran korotettuja maksuja ainoastaan kaupungin alueen ulkopuolella tehdyistä matkoista. Vaikka maksun alentaminen matkustajalle, joka halusi suoraan siirtyä linjalta toiselle, voisi tuntuvasti lisätä raitioteiden käyttöä ja kannattavuutta, valiokunta ei kuitenkaan ollut ottanut tätä koskevaa määräystä sopimukseen, toisaalta koska sellainen järjestely tuntui olevan toimiluvan haltijan oman edun vaatima, toisaalta koska valiokunnalla ei ollut tiedossaan tapaa niiden väärinkäytösten ehkäisemiseksi, joihin vähemmän omantunnontarkat matkustajat tässä suhteessa voivat tehdä itsensä syypäiksi. — Lopuksi valiokunta lausui, että kaupunginvaltuuston sen mielestä ei tullut tehdä olennaisia myönnytyksiä sen lisäksi, mitä valiokunnan sopimusehdotukseen oli otettu, vaan siinä tapauksessa, ettei insinööri Fraser pääkohdittain hyväksynyt sitä, mieluummin antaa kysymyksen raitioteiden rakentamisesta kaupunkiin tällä kerralla raueta.

Valiokunnan sopimusehdotus oli sisällykseltään seuraava:

Toimilupasopimus raitioteiden rakentamisesta Helsingin kaupunkiin.

Insinööri Daniel Fraserille tästä kaupungista annetaan täten kaikki muut pois lükien toimilupa henkilökuljetukseen tarkoitettujen raitioteiden rakentamiseen ja käyttöön alla mainituilla linjoilla kaupungin alueella seuraavassa mainituin ehdoin:

1 §. Toimilupa käsittää seuraavat linjat:

a) linjan n:o 1, joka alkaa siitä, missä vaivaistaloon johtava tie erkanee Länt. viertotiestä ja kulkee pitkin tätä viertotietä, It. Henrikinkatua, Kaiwokatua, Rautatientoria, Mikaelinkatua, Aleksanterinkatua, Senaatintoria ja Katariinankatua Kauppatorilla, korttelin n:o 4 Norsun edustalla olevalle keskusasemalle;

b) linjan n:o 2, joka alkaa sen mäen alta, missä katolilainen kirkko sijaitsee, ja kulkee pitkin Saunakatua, ensimmäistä kauppamakasiinien välistä poikkikatua, Makasiinikatua ja Länt. rantakatua Kauppatorilla olevalle keskusasemalle;

c) linjan n:o 3, joka alkaa luterilaisen hautausmaan edustalta ja kulkee pitkin Lapinlahdenkatua, Työmieskatua, Lastenkodinkatua, Abrahaminkatua, Hietalahdentoria, Bulevardikatua, Erottajaa, It. Henrikinkatua ja Pohj. Esplanaadikatua Kauppatorilla olevalle keskusasemalle;

d) linjan n:o 4, joka alkaa Itäiseltä viertotieltä Näkin huvilan edustalla olevan mäen alta ja kulkee pitkin tätä viertotietä, Pitkää siltä, Unioninkatua, Rauhankatua, Nikolainkatua ja Senaatintoria linjan n:o 1 yhteydessä; sekä

e) linjan n:o 5, joka alkaa Perämies- ja Punavuorenkatujen kulmasta ja kulkee viimeksi mainittua katua, Yhdistäjäkatua, Isoa Robertinkatua, Poikkikatua, Punavuorenkatua, Fredrikinkatua, Isoa Robertinkatua ja Yrjönkatua Bulevardinkadulle linjan n:o 3 yhteydessä.

f) Jos edellä lueteltuja raitiotielinjoja rakennettaessa osoittautuisi, että vähemmän olennaisella poikkeamisella linjojen suunnasta jossakin suhteessa saavutettaisiin etua, on toimiluvan saajalla oikeus sellaiseen poikkeamiseen ehdoin, että kaupunginvaltuusto siihen suostuu.

g) Jos toimiluvan saaja haluaa raitiotieverkon edelleen laajentamiseksi rakentaa ja liikennöidä muitakin kuin edellä lueteltuja raitiotielinjoja niillä kaupungin alueella olevilla kaduilla ja teillä, joiden pintamuodostus sen sallii, on hän siihen oikeutettu, jos siihen on voitu hankkia kaupunginvaltuuston lupa. Jos sitä vastoin kaupunginvaltuusto haluaa sellaista laajentamista, on sillä täysi oikeus joko suoranaisesti kaupungin rahatoimikamarin tahi yksityisen henkilön välityksellä antaa rakentaa ja käyttää puheena olevia raitioiteita sen jälkeen kun nämä ensin on tarjottu toimiluvan haltijalle, mutta hänen suostumustaan kaupunginvaltuuston tarjoukseen ei ole saatu kolmen kuukauden kuluessa.

2 §. a) Toimilupa annetaan 30 vuoden ajaksi lukien siitä päivästä, jona tämä sopimus on asianmukaisesti vahvistettu, ja voidaan pidentää edelleen 10 vuoden ajaksi, jos raitiotieliikennettä on niin harjoitettu, että se on täydellisesti vastannut tarvetta, mikä kaupunginvaltuuston on ratkaistava.

b) Viimeistään puoleltoista vuoden kuluessa siitä päivästä, jona toimilupa astuu voimaan, on työ aloitettava linjoilla n:ot 1 ja 2, ja vuoden kuluessa siitä lukien tulee näiden linjain olla valmiit ja liikenteeseen luovutetut.

c) Viimeistään kuuden vuoden kuluessa siitä päivästä, jona toimilupa astuu voimaan, tulee taas linjan n:o 3 olla valmis ja yleiseen käyttöön luovutettu.

d) Tämän jälkeen seuraa linjojen n:ot 4 ja 5 rakentaminen ja luovuttaminen yleiseen käyttöön, viimeistään aikoina, jotka kaupunginvaltuusto aikaisempien linjojen kannattavuudesta silloin saadun kokemuksen perusteella vastes määrää. Aikamääräykset on kuitenkin annettava toimiluvan saajalle vähintään vuotta ennenkuin työt on aloitettava, ja toimiluvan saajan tulee kumpaisenkin linjan valmistamiseen saada vähintään vuoden rakennusaika.

3 §. Toimiluvan ehdot raitioteiden tarkoitukseen, rakenteeseen ja rakentamiseen nähden ovat seuraavat:

a) Toimilupa, sikäli kuin se koskee kaikkien muiden oikeuden poissulkemista, tarkoittaa ainoastaan henkilöliikennettä; yhtiötä ei kuitenkaan ole kielletty rakentamallaan raitioiteilla kuljettamasta tavaraakin, mikäli siitä ei ole henkilöliikenteelle haittaa, mitä poliisin on tarkasti valvottava. Raitiotiet eivät sen tähden saa olla esteenä yksinomaan tavarankuljetusta varten tarkoitettujen raideratojen rakentamiselle, olivatpa ne mitä laja tahansa ja katsottiinpa niitä tarpeellisiksi missä tahansa kaupungin alueella. Sellaisten raiteiden samoin kuin 1 §:n g-kohdassa mainittujen raitioteiden tulee siis myös saada käydä toimiluvan haltijan raiteiden kanssa ristiin samassa tasossa.

b) Toimiluvan haltijan on raitioteiden ynnä niihin kuuluvien vaunujen rakenteeseen nähden vaarinotettava:

1:ksi) että raitiotiet rakennetaan sitä periaatetta noudattaen, että raitiovaunut muita katuajoneuvoja kohdatessaan pitävät raiteensa. Muuten raitiotiet eivät saa estää muita tavallisia katuajoneuvoja kulkemasta raiteiden poikki ja niitä pitkin. Raitiotiekiskojen yläreunan pitääkin sentähden olla kadun tasalla;

2:ksi) että raitiotiet rakennetaan «kapea- ja yksiraiteiset» sekä varustetaan tarpeellisella määrällä sivuusraitteita;

3:ksi) että vaunut ovat katetut ja jaetut kahteen luokkaan ja painoltaan yhden hevosen vedettävien rattaiden painoa vastaavat ja että niihin mahtuu noin 20 henkilöä, ellei tämän määräyksen muuttamiseen ole voitu hankkia kaupunginvaltuuston suostumusta;

4:ksi) että vaunujen käyttövoimaksi toistaiseksi käytetään hevosia.

c) Toimiluvan saaja on velvollinen kaupunginvaltuuston tarkastettavaksi esittämään sekä täydellisen pohjapiirroksen, josta näkyy raiteiden asema itsekullakin kadulla, niiden suhde katujen viemäri-, vesi- ja kaasuputkiin ynnä niihin kuuluviiin laitteisiin sekä sivuusraitteiden lukumäärä, pituus ja välimatka, että myös täydelliset piirustukset ja tarkat selitelmän kaikista sekä itse raiteeseen että liikkuvaan kalustoon kuuluvista rakenteellisista osista ja laitoksista, ja saa toimiluvan haltija vasta

sittenkun kaupunginvaltuusto nämä on hyväksynyt, ryhtyä rakentamaan raitioiteitä. Edellä mainittuun tarkasteluun saa kaupunginvaltuusto käyttää enintään kaksi kuukautta.

d) Työ on suoritettava kaupunginvaltuuston siihen määräämän henkilön tahi viranomaisen silmälläpidon ja tarkastuksen alaisena ja on yhtiö sen johdosta velvollinen vähintään kuukautta ennen työn alkamista siitä ilmoittamaan kaupungin rahatoimikamarille.

e) Työ on suoritettava tavalla, joka vähimmin häiritsee yleistä liikennettä, ja mahdollisimman suurella joutuisuudella, minkä tähden sekä ensimmäiseen perustytööhön että raitioteiden vastaiseen kunnossapitoon tarpeelliset työaineet pitää mikäli mahdollista olla niin valmiit, että ne ovat paikalle tuotavissa ja käytettävissä sitä mukaa kuin työ edistyy, jotta niille kaduille ja paikoille, mistä raitiotiet kulkevat, kasautuu mahdollisimman vähän tarveaineita.

f) Tämän §:n c)- ja d)-momenteissa mainitut ehdot ovat myös noudatettavina vastedes ehkä tarpeellisia oleellisia muutoksia raitiotielaitokseen tehtäessä. Uusia sivuutusraiteita, joita ei ole mainittu tämän §:n c)-kohdassa mainitussa, raiteiden asemaa esittävässä pohjapiirroksessa, mutta jotka myöhemmin kenties havaitaan tarpeen vaatimiksi, tulee toimiluvan saajan rakentaa siitä kaupunginvaltuustolta määräyksen saatuaan.

4 §. Toimiluvan ehdot raitioteiden liikennöimisestä ovat seuraavat:

a) Raitioiteitä alkoon yleiselle liikenteelle avattako, ennenkuin ne on asianmukaisesti katsastettu ja hyväksytty.

b) Liikennettä pitää toimiluvan haltija sen jälkeen keskeytymättä voimassa ehdottamainsa ja kaupungin rahatoimikamarin puolivuositain vahvistamain kulkuvuorojen mukaisesti, käsitäten ensimmäinen vuosipuolisko ajan huhtikuun alusta syyskuun loppuun ja toinen vuosipuolisko vuoden muut kuukaudet. Kulkuvuorojen vahvistamisessa on huomioon otettava toiselta puolen raitioiteitä käyttävän yleisön tarve ja toiselta puolen liikkeen kannattavuus, eikä yhtiötä saa velvoittaa aloittamaan liikennettä ennen klo 7 aamulla eikä sitä jatkamaan klo 10:n jälkeen illalla eikä myöskään välittämään kulkuvuoroja linjoilla taajempaan kuin joka kahdeskymmenes minuutti kumpaankin suuntaan. Ylimääräisten kulkuvuorojen ajan määrääminen on yksinomaan yhtiön ja raitioteiden käyttäjien välisen sopimuksen varassa.

c) Toimiluvan haltija on velvollinen pitämään raitiotiet kaikkine kalustoineen hyvässä ja ajanmukaisessa kunnossa. Tätä samoin kuin hevosten ja ajajain asun siisteyttä valvoo poliisi. Muuten on yhtiö kaikkien nykyään voimassa olevain tai vastedes annettavain näihin liikkeisiin soveltuvain poliisijärjestyksen määräysten alainen.

d) Maksun vakinaisen vuoron käyttämisestä eri raitiotielinjoilla vahvistaa kaupunginvaltuusto määrättyksi ajanjaksoiksi toimiluvan haltijan ehdotuksen mukaan. Tällöin myönnetään toimiluvan haltijalle oikeus kantaa lyhyemmilla, enintään kahden virstan pituisilla linjoilla samoin kuin samanlaisilla pitempien linjojen osilla sama minimimaksu, joka on enintään 20 penniä hengeltä ensimmäisessä ja 15 penniä toisessa luokassa, mutta on pitemmällä matkoilla yleisenä laskuperusteena voimassa enintään 10 pennin maksu ensimmäisessä ja 7 pennin toisessa yhden virstan raitiotiematkasta. Maksu pyöristetään lähimpään alempaan tai ylempään nollaan tai viiteen päättyvään lukuun. Taksan ylimääräisistä vuoroista samoin kuin tavarain kuljetuksesta toimiluvan saaja laatii yksin. Tämä taksa samoin kuin sen muutokset on julkaistava vähintään neljatoista päivää ennen niiden voimaantuloa.

e) Lumiesteiden tehdessä raitiotieliikenteen mahdolltomaksi on toimiluvan haltija velvollinen vaihtamaan vaunut muihin sopiviin, jalaksilla kulkeviin ajoneuvoihin, joita niin säännöllisesti kuin olot sallivat pidetään liikkeessä raitioiteitä varten määrättyillä linjoilla. Maksu vakinaisesta vuorosta saadaan tässä tapauksessa kuitenkin kantaa enintään viisikymmentä prosenttia korotettuna.

5 §. Katujen, viertoteiden, teiden, viemärikanavain ja muiden putkijohtojen muutoksiin, korjauksiin ja puhtaanapitoon näiden on toimiluvan saajan noudatettava seuraavia määräyksiä:

a) Toimiluvan haltija suorittaa kaikki raiteiden ja niiden alustan laskemisesta tahi sen johdosta aiheutuvat kustannukset, olivatpa menot aiheutuneet tarpeellisista maan pintamuodostuksen järjestelyistä, viemärikanavain, vesi- ja kaasujohtojen muuttamisesta tahi muista töistä.

b) Toimiluvan haltija kustantaa ja pitää kunnossa katukiveyksen, viertämisen ja sorastuksen raiteiden välissä sekä jalan leveydeltä niiden kumpaisellakin puolella yhtäläisellä aineella, jolla katu, viertotie tahi tie muualta on päällystetty tahi tulee päällystettäväksi; ollen yhtiö sen ohessa velvollinen omalla kustannuksellaan korvaamaan vahingon, minkä raitiotie ehkä tuottaa kadulle, viertotielle tahi tielle. Toimi-

luvan haltijan on niinikään kustannettava raiteiden välissä olevan kadun, viertotien, tien tahi yleisen paikan osan puhtaanapito. Tästä puhtaanapitovelvollisuudesta toimiluvan haltija kuitenkin vapautetaan siksi osaksi talvea, jolloin raitiotievaunujen sijasta syystä tai toisesta käytetään muita ajoneuvoja. Viertotiemaksua toimiluvan haltijan sen sijaan ei tarvitse suorittaa.

c) Raitiotiet eivät saa olla esteenä kadun, viertotien, tien tahi yleisen paikan muutokselle, uusimiselle tahi korjaamiselle, eivätkä sellaisista syistä johtuvat raitiotieliikenteen keskeytykset tahi esteet saa aiheuttaa korvausvaatimuksia.

d) Poistettaessa lunta raitioiteiltä on se kadulla, viertotiellä tahi tiellä tehtävä niin leveältä ja sillä tavoin, ettei muulle liikenteelle synny vaaraa eikä estettä eikä rekikeliä turmella. Jos raitiotiet kuitenkin lumen kasaantumisen johdosta käyvät esteeksi muulle liikenteelle, on vaunuliikenne poliisin käskystä keskeytettävä, kunnes este on lakannut.

6 §. Toimiluvan toiselle luovuttamisen ehdot, sakonuhkat ja toimiluvan menettämisen syyt ovat:

a) Toimilupaa alkoon toiselle luovutettako ilman että kaupunginvaltuusto on siihen myöntynyt.

b) Toimilupa on menetetty, ellei toimiluvan haltija ole pannut töitä alulle 2 §:n b)-, c)- ja d)-momenteissa määrättyinä aikoina. Jos samoissa momenteissamäärätyt ajat, jolloin raitiotielinjojen on oltava valmiina ja luovutetut yleisesti käytettäviksi, ylitetään, on toimiluvan haltija velvollinen suorittamaan kaupunginkassaan sakkoa 1,000 Suomen markkaa jokaiselta siten ylitetyltä kuukaudelta. Jos puheena olevat määräajat ylitetään kaksitoista kuukautta, on toimilupa menetetty.

c) Jokaiselta vuorokaudelta, minkä liikenne koko raitiotieverkolla tahi jollakin sen osalla on seisauksissa eikä toimiluvan haltija voi näyttää sen aiheutuneen luonnonesteestä tahi muusta tapaturmasta, jota ei käy lukeminen toimiluvan haltijan viaksi, on toimiluvan haltija velvollinen maksamaan kaupunginkassaan sakkoa 100—1,000 Suomen markkaa kaupunginvaltuuston harkinnan mukaan, ja jos keskeytystä kestää kolmekymmentä päivää, on kaupunginvaltuustolla oikeus julistaa toimilupa menetetyksi.

d) Kun toimilupa-aika päättyy tai toimilupa on menetetty tahi kaupunginvaltuustolle on tehty anomus sen luovuttamisesta toiselle henkilölle tai yhtiölle, on kaupunginvaltuustolla oikeus lunastaa kaupungille raitiotielaitos siihen kuuluvine kalustoineen ja juhtineen sekä muu raitiotieliikenteelle tarpeellisen omaisuus sen arvon mukaan, jonka viisi uskottua miestä määrää katsomatta raitiotien antamaan voittoon. Näistä uskottuista miehistä toimiluvan haltija valitsee kaksi ja kaupunginvaltuusto kaksi; nämä neljä valitsevat viidennen, ja on, jos jompikumpi asianosainen jättää uskotut miehet valitsematta taikka jos nuo neljä valittua eivät voi viidennen vaalista sopia, jäsenluvun täyttämisen annettava Helsingin raastuvanoikeuden tehtäväksi. Jos kaupunki toimilupa-ajan päättyessä haluaa käyttää mainittua lunastusoikeuttaan, tulee sen ilmoittaa se toimiluvan haltijalle viimeistään vuotta ennen toimilupa-ajan loppua. Jos ei kaupunki tämän ajan päätyttyä halua lunastaa raitiotielaitosta eikä uutta sopimusta toimiluvan jatkamisesta voida saada aikaan, on toimiluvan haltija velvollinen sopivan, läänin kuvernöörin määräämän ajan kuluessa poistamaan raitiotielaitoksen laitteet ja panettamaan ne kadut ja paikat, joita pitkin se on kulkenut, hyvään kuntoon sen mukaisesti, mitä ylempänä on säädetty, sen uhallä, että se muuten tehdään kaupungin toimesta toimiluvan haltijan kustannuksella.

e) Kaupunginkassaan mahdollisesti maksettaviksi erääntyneiden sakkojen ja niiden kustannusten vakuudeksi, joita joko voi johtua siitä, että toimiluvan haltija ei noudata esillä olevan välikirjan määräyksiä, tahi myös, jos raitiotielaitoksen toimilupa menetetään tahi yritys lakkautetaan eikä toinen sitä ota kaupungin myöntäytksellä haltuunsa, ehkä tarvitaan katujen ja muiden paikkain kuntoonpanemiseen, pitää toimiluvan haltijan, ennenkuin työhön saa ryhtyä, rahatoimikamariin tallettaa kamarin hyväksymänä arvopapereina kymmentätuhatta Suomen markkaa vastaava summa. Tämä talletus on pysytettävä arvoltaan vähentämättömänä ja on toimiluvan haltijan sen tähden, jos kaupungin on täytynyt siitä jotakin käyttää sakkojen suorittamiseen tahi töiden teettämiseen tahi myös, jos talletuksen arvo on alentunut, vajuus heti täytettävä, ja on kaupunki oikeutettu, ellei toimiluvan haltijat tätä täyätä, käyttämään hänen muuta omaisuuttaan summan täyttämiseen. Vasta sitten kun kaupungilla ei enää voi olla mitään korvausta toimiluvan haltijalta vaadittavana, saakoon hän tallettamansa vakuuden takaisin. Sitä vastoin toimiluvan haltija saa käyttää hyväkseen vakuuspapereille kertyneet korot.

7 §. Kaikki, mitä tässä ylempänä on sanottu toimiluvan haltijasta, on voimassa,

joutuipa toimilupa hakijalle, insinööri Fraserille, tai jollekulle muulle toimiluvan haltijalle.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti ¹⁾ puolestaan kaikilta kohdin hyväksyä edellä olevan toimilupakirjaehdotuksen ja sen ohessa valiokunnan ehdotuksesta kehoittaa rahatoimikamaria insinööri Fraserilta tiedustelemaan, oliko hän puolestaan halukas hyväksymään sen ilman olennaisia muutoksia.

Asiaa ei käsitelty loppuun kertomusvuoden kestäessä.

Lausunto väkiviinatehtaan erioikeuden siirrosta. Läänin kuvernööri vaati kaupunginvaltuuston lausuntoa apteekkarinleski J. Ch. Mæxmontanin anomuksesta saada luovuttaa väkiviinatehtaansa erälle osakeyhtiölle. Lähetettyään ²⁾ asian anniskelu- ja vähittäismyyntiasioita käsittelevään valiokuntaan valtuusto puolestaan päätti ³⁾ lausunnossaan esittää anomuksen evättäväksi.

Lausunto tupakkatehtaan perustamisoikeutta koskevasta anomuksesta. Läänin kuvernöörin vaadittua kaupunginvaltuuston lausuntoa Venäjän alamaisen kauppia A. Anastasiadis'in anomuksesta saada perustaa kaupunkiin tupakkatehdas ja harjoittaa sen liikettä valtuusto päätti ⁴⁾ lausunnossaan ilmoittaa, ettei sillä ollut mitään huomauttamista anomuksen hyväksymistä vastaan.

Lausuntoja Suomen kansalaisoikeutta koskevista anomuksista. Kauppa-
kirjanpitäjän L. Jürgensin ⁵⁾, C. Jürgensin ⁶⁾, W. Rockmannin ⁷⁾ ja P. A. Blumbergin ⁸⁾ sekä ent. sotilain M. J. Podvorskyn ⁹⁾ Suomen kansalaisoikeutta koskevat anomukset, joista läänin kuvernööri oli vaatinut kaupunginvaltuuston lausuntoa, valtuusto päätti puolestaan ehdottaa hyväksyttäväksi.

Ottaminen takaisin kunnan jäseneksi. Läänin kuvernöörin vaadittua kaupunginvaltuuston lausuntoa elinkautisen vangin J. D. Lundbergin anomuksesta, että hänet siinä tapauksessa, että hänet armahdettiin, otettaisiin jälleen Helsingin kunnan jäseneksi, valtuusto päätti ¹⁰⁾ lausunnossaan tuoda esiin, ettei se asettunut vastustamaan hänen ottamistaan jälleen kunnan jäseneksi, jos hänen vankeusrangaistustaan helpotettiin.

Lausunto Helenankadun tonttia n:o 3 koskevasta sovinnosta. Maistraatin vaadittua kaupunginvaltuuston lausuntoa raatimiehenleski Th. Deckerin ja Helsingin panttilainausosakeyhtiön esittämästä anomuksesta, että maistraatti ryhtyisi sen asiana oleviin toimenpiteisiin heidän keskenään tehdyn, Helenankadun tonttia n:o 3 koskevan sovinnon johdosta, valtuusto päätti ¹¹⁾ lausunnossaan ilmoittaa, ettei sillä ollut anomusta vastaan mitään huomauttamista.

Kaatopaikkaa koskeva valitus. Kuritushuoneen johto oli läänin kuvernöörille valittanut, että laitoksen läheisyydessä Vallilan tilan maalla sijaitseva makkilannan kaatopaikka aiheutti laitokselle melkoista haittaa. Kuvernöörin vaadittua kaupunginvaltuustolta lausuntoa asiasta ja valtuuston lähetettyä ¹²⁾ sen rahatoimikamariin valtuusto kamarin ehdotuksen mukaisesti päätti ¹³⁾ kuvernöörille annettavassa lausunnossaan ilmoittaa,

¹⁾ Valt. pöytäk. 5 p. kesäk. 2 §. — ²⁾ S:n 25 p. syysk. 40 §. — ³⁾ S:n 9 p. lokak. 12 §. — ⁴⁾ S:n s:n 8 §. — ⁵⁾ S:n 24 p. huhtik. 5 §. — ⁶⁾ S:n s:n 6 §. — ⁷⁾ S:n s:n 7 §. — ⁸⁾ S:n 11 p. jouluk. 5 §. — ⁹⁾ S:n s:n 6 §. — ¹⁰⁾ S:n 16 p. tammi-
mik. 7 §. — ¹¹⁾ S:n 20 p. marrask. 2 §. — ¹²⁾ S:n 25 p. syysk. 9 §. — ¹³⁾ S:n 23 p. lokak. 3 §.

että valtuuston mielestä vankilan johdon valitus oli jätettävä sillensä, kunnes valtuustossa valmisteltavana oleva kysymys kaupungin puhtaana-pitotoimen täydellisestä uudestijärjestelystä oli käsitelty loppuun, sekä että valtuusto siinä tapauksessa, että kaupungin kuritushuoneen takia tuli pakko järjestää uusi kaatopaikka puheena olevan sijaan, pidätti kaupungille oikeuden korvauksen saamiseen valtiolta kaikista siitä aiheutuvista kustannuksista.

Ilmoitus venäläisen teatterin asiamiehen vaalista. Maistraatti ilmoitti ¹⁾, että kenraalikuvernööriin kanslian kanslisti K. K. Lundenius oli valittu vastaamaan kaupungin venäläisen teatterin puolesta sitä koskeissa asioissa.

Vapautus kaupunginvaltuutetun tehtävästä. Tehdystä anomuksesta kaupunginvaltuusto vapautti ²⁾ vt:n af Björksténin kaupunginvaltuutetun tehtävästä kolmivuotiskaudeksi 1883—85.

Kaupunginvaltuutettujen täydennysvaali. Maistraatti ilmoitti, että raastuvankokokouksessa toimitetussa kaupunginvaltuutettujen täydennysvaalissa ylitirehtööri H. Höckertin sijaan, jonka vaalin läänin kuvernööri oli kumonnut, ja vt:n af Björksténin sijaan, joka oli vapautettu ³⁾ valtuutetun tehtävästä, oli valtuutetuksi vuoden 1884 loppuun valittu protokollasihteeri F. G. O. S. Stjernvall ⁴⁾ ja vuoden 1885 loppuun professori J. W. Runeberg ⁵⁾.

Eroavat kaupunginvaltuutetut. Maistraatin asiana olevaan toimenpiteeseen ryhtymistä varten kaupunginvaltuusto päätti ⁶⁾ ilmoittaa maistraatille, että seuraavat valtuutetut olivat erovuorossa vuoden päättyessä, nimittäin: vtt Borg, Brummer, Grönqvist, Heimberger, Höijer, Kihlman, Malmgren, Moring, Renlund, Sandberg, Sanmark, Schildt, Sundman, Tallgrén, Wasastjerna ja Wegelius.

Ilmoituksia uusien kaupunginvaltuutettujen vaalin toimittamisesta. Maistraatti ilmoitti ⁷⁾, että raastuvankokokouksessa toimitetussa kuudentoista uuden kaupunginvaltuutetun vaalissa vuoden 1882 päättyessä eroavien sijaan oli valtuutetuiksi vuosiksi 1883—85 valittu seuraavat henkilöt, nimittäin: prokuraattorin-toimituskunnan sihteeri H. G. Borenius, sotakamreeri F. W. Dittmar, professori G. A. Asp, kaartin alikapteeni K. A. Procopé, yli-insinööri H. Th. Tallqvist, tirehtori E. E. Qvist, sijaiskonsuli J. L. Borgström, kultaseppämestari O. R. Mellin, kenraalimajuri J. J. af Lindfors, esittelijäsihteeri A. G. af Björkstén, professori C. G. Estlander, kauppiaat O. E. Kjällmanson, C. M. Eskolin ja A. A. F. Lindberg, tehtailija A. Wecksell ja oikeuspormestari J. G. Sohlman.

Samaten maistraatti ilmoitti ⁸⁾, että raastuvankokokouksessa toimitetussa kuudentoista kaupunginvaltuutetun vaalissa vuoden 1883 lopussa eroavien sijaan oli valtuutetuiksi vuosiksi 1884—86 valittu seuraavat henkilöt, nimittäin: kauppias K. H. Renlund, lakitieteenkandidaatti K. Th. Wegelius, ratatirehtööri E. E. Wasastjerna, leipurimestari G. U. Sandberg, tehtailija F. W. Grönqvist, kauppaneuvos C. W. I. Sundman, johtaja S. E. Kullhem, kauppias C. Hj. F. Schildt, arkkitehti C. Th. Höijer, insinöörimekanikko K. M. Moring, arkkitehti K. G. Nyström, ylitirehtööri, valtioneuvos L. L. Lindelöf, pankinkamreeri E. E. Schybergson, kauppias N. Kochtomoff, suutarimestari G. Tallgrén ja tirehtööri, kolleegiasessori U. A. Kurtén.

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. syysk. 14 §. — ²⁾ S:n 20 p. maalisk. 9 §. — ³⁾ Ks. ylemp. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 20 p. helmik. 1 §. — ⁵⁾ S:n 15 p. toukok. 1 §. — ⁶⁾ S:n 23 p. lokak. 19 §. — ⁷⁾ S:n 9 p. tammik. 1 §. — ⁸⁾ S:n 18 p. jouluk. 4 §.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaali. Puheenjohtajakseen vuodeksi 1883 kaupunginvaltuusto valitsi ¹⁾ vtn af Schul-ténin ja varapuheenjohtajakseen vtn Malmgrenin.

Valmisteluvaliokunnan vaali. Valmisteluvaliokunnan jäseniksi vuoden alkupuoliskoksi kaupunginvaltuusto valitsi ²⁾ vtt Dittmarin, Brummerin, Elvingin ja Wasastjernan ja heidän varamiehikseen vtt Boreniuksen ja Tallqvistin. Samat henkilöt valittiin ³⁾ vuoden jälkipuoliskoksikin saman valiokunnan jäseniksi ja varajäseniksi.

Vapautus lautakuntain ja valiokuntain jäsenyydestä. Päätoimittaja, filosofianmaisteri J. A. Schauman vapautettiin ⁴⁾ anomuksestaan n.s. kruunausvaliokunnan ⁵⁾ jäsenyydestä. Saman valiokunnan jäsenyydestä vapautettiin ⁶⁾ myöhemmin myöskin yliopettaja F. V. Heikel.

Professori J. A. J. Pippingsköld vapautettiin ⁷⁾ omasta anomuksestaan n.s. puhtaanapitovaliokunnan ⁸⁾ jäsenyydestä.

Samoin vapautettiin ⁹⁾ yliopettaja F. V. Heikel, filosofiankandidaatti A. E. Hultin ja dosentti G. V. Vasenius anomuksestaan kansankirjaston ja lukusalin toimikunnan jäsenyydestä.

Rahatoimikamarin varapuheenjohtajan ja jäsenen tehtävästä vapautettiin ¹⁰⁾, niinkään omasta anomuksestaan, liikennetirehtöörin apulainen H. E. Gummerus.

Lautakuntain ja valiokuntain täydentäminen. N.s. kruunausvaliokunnan jäseneksi tästä tehtävästä vapautetun ¹¹⁾ päätoimittaja, filosofianmaisteri J. A. Schaumanin sijaan kaupunginvaltuusto valitsi ¹²⁾ yliopettaja F. V. Heikelin ja hänenkin saatuaan tästä tehtävästä vapautuksen ¹³⁾ vt Grönqvist ¹³⁾.

Maistraatin ilmoitettua, ettei kaupunginkasööri J. A. Söderström, jonka kaupunginvaltuusto oli valinnut ¹⁴⁾ palatoimikunnan jäseneksi, ollut vaalikelpoinen tähän tehtävään, valtuusto valitsi toimikunnan jäseneksi hänen sijaansa kauppias E. J. Willstedtin ¹⁵⁾. Myöhemmin valittiin ¹⁶⁾ varajäseneksi viimeksi mainitun sijaan kauppias J. E. Cronvall.

Pyhäkoulun johtokunnan jäseneksi edesmenneen tehtailija J. W. Alanderin sijaan valittiin ¹⁷⁾ läkkiseppä G. W. Sohlberg.

Professori J. A. J. Pippingsköldin sijaan, joka oli vapautettu ¹¹⁾ n.s. puhtaanapitovaliokunnan jäsenyydestä, valtuusto valitsi ¹⁸⁾ sen jäseneksi vtn Aspin.

Kansankirjaston ja lukusalin toimikunnan jäseniksi yliopettaja F. V. Heikelin, filosofiankandidaatti A. E. Hultinin ja dosentti G. V. Vaseniuksen sijaan, jotka oli vapautettu ¹¹⁾ tästä tehtävästä, valtuusto valitsi ¹⁹⁾ dosentti F. E. W. Elfvingin, varatuomari C. A. K. Gripenbergin ja filosofianmaisteri A. H. Antellin.

Rahatoimikamarin jäseneksi tästä tehtävästä vapautetun ¹¹⁾ liikennetirehtöörin apulaisen H. E. Gummeruksen sijaan valittiin ²⁰⁾ ratatirehtöörin apulainen N. Th. Frosterus.

Erinäisten lautakuntain ja toimikuntain puheenjohtajain, varapuheenjohtajain

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. tammik. 1 §. — ²⁾ S:n s:n 2 §. — ³⁾ S:n 19 p. kesäk. 12 §. — ⁴⁾ S:n 20 p. maalisk. 16 §. — ⁵⁾ Ks. s. 248. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 24 p. huhtik. 20 §. — ⁷⁾ S:n 10 p. huhtik. 19 §. — ⁸⁾ Ks. s. 278. — ⁹⁾ Valt. pöytäk. 5 p. kesäk. 10 §. — ¹⁰⁾ S:n 11 p. jouluk. 19 §. — ¹¹⁾ Ks. ylemp. — ¹²⁾ Valt. pöytäk. 20 p. maalisk. 16 §. — ¹³⁾ S:n 24 p. huhtik. 21 §. — ¹⁴⁾ Ks. s. 265. — ¹⁵⁾ Valt. pöytäk. 20 p. helmik. 13 §. — ¹⁶⁾ Valt. kirjekopio 6 p. maalisk. — ¹⁷⁾ Valt. pöytäk. 20 p. helmik. 14 §. — ¹⁸⁾ S:n 10 p. huhtik. 21 §. — ¹⁹⁾ Valt. pöytäk. 19 p. kesäk. 11 §.

tajain, jäsenten ja varajäsenten vaali lähinnä seuraavaksi toimikaudeksi. Alla mainittujen lauta- ja toimikuntain puheenjohtajiksi, varapuheenjohtajiksi, jäseniksi ja varajäseniksi vuoden 1883 lopussa eroavien sijaan valittiin ¹⁾ seuraavat henkilöt nimittäin:

rahatoimikamariin: jäseniksi vuosiksi 1884—86 oikeusraatimies E. Öhman, ja vt Sandberg, puheenjohtajaksi vuodeksi 1884 oikeusraatimies Öhman, varapuheenjohtajaksi mainituksi vuodeksi pankinkamreeri E. E. Schybergson sekä varajäseniksi samaksi vuodeksi senaatinkanslisti C. A. K. Gripenberg, vt Grönqvist ja insinööri E. C. E. von Knorring;

vaivaishoitohallitukseen: jäseniksi vuosiksi 1884—86 teurastajamestari J. E. Hacklin, leipurimestari Th. W. Holm ja kauppias N. Kochtomoff, puheenjohtajaksi vuodeksi 1884 tie- ja vesikulkulaitosten yllihallituksen sihtööri B. Sirén sekä varajäseniksi samaksi vuodeksi vahtimestari J. F. Holmberg ja kauppias O. W. Laurent;

terveydenhoitolautakuntaan: jäseniksi vuosiksi 1884—85 arkkitehti A. Th. Decker, vtt Runeberg, Holmberg ja Pontán sekä insinööri R. Huber ja varajäseniksi samaksi ajaksi tehtailija J. H. Brummer, teurastajamestari C. Lindroth, vt Höijer, apteekkari A. Nordström ja protokollasih-teeri G. E. Fellman;

majoituslautakuntaan: jäseneksi vuosiksi 1884—86 kollegiasessori E. A. Kjöllerrfeldt, puheenjohtajaksi vuodeksi 1884 eversti C. A. J. E. Bergenstråle sekä varajäseniksi samaksi ajaksi vtt af Lindfors ja Stenius;

palotoimikuntaan: varajäseniksi vuodeksi 1884 kauppiaat Th. Holmström ja J. E. Cronvall; sekä

kansankirjaston ja lukusalin toimikuntaan: jäseneksi vuosiksi 1884—86 senaatinkanslisti C. A. K. Gripenberg ja varajäseneksi samaksi ajaksi lääketieteenlisensiaatti W. Pipping.

Palotoimikunnan vaali. Palotoimikunnan jäseniksi kaupunginvaltuusto valitsi ²⁾ vtn Sanmarkin, kaupunginkasööri J. A. Söderströmin, konetirehtöörin apulaisen K. A. Nordmanin ja vaakamestari A. Landénin sekä varajäseniksi kauppiaat E. J. Willstedtin ja Th. Holmströmin. Myöhemmin ilmoitettiin ³⁾ toimikunnan valinneen kertomusvuodeksi puheenjohtajakseen vtn Sanmarkin ja varapuheenjohtajakseen vaakamestari Landénin.

Kahden jäsenen valitseminen kansakoulujohtokuntaan. Kansakoulujohtokunnan jäseniksi lukuvuosiksi 1883—86 kaupunginvaltuusto valitsi ⁴⁾ kollega G. E. Lagerbladin ja professori A. O. Freudenthalin.

Jäsenten valitseminen pyhäkoulun johtokuntaan. Pyhäkoulun johtokuntaan lukuvuosiksi 1883—86 kaupunginvaltuusto valitsi ⁴⁾ vtn Heimbergerin, tehtailija J. Nissisen ja leipurimestari Th. W. Holmin.

Valmistavan koulun ja oppikoulun kouluneuvoston jäsenistöä koskeva ehdotus. Koulutoimen yllihallituksen kehoitettua kaupunginvaltuustoa ehdottamaan jäsenet pastori K. T. Brobergin äskettäin kaupunkiin perustaman poikien ja tyttöjen valmistavan koulun kouluneuvostoon valtuusto antoi ⁵⁾ kansakoulujen kouluneuvostojen valitsemista varten asetetuille valitsijamiehille ⁶⁾ tehtäväksi ehdottaa valtuustolle myöskin edellä mainitun koulun kouluneuvoston jäsenistön. Valitsijamiesten ehdotuksesta valtuusto sen jälkeen päätti ⁷⁾ ehdottaa, että mainitun koulun kouluneuvoston jäseniksi valittaisiin hovineuvoksetar E. A. Krogius, rouva S. Sirén, yli-

¹⁾ Valt. pöytäk. 11 p. jouluk. 22 §. — ²⁾ S:n 30 p. tammik. 20 §. — ³⁾ S:n 24 p. huhtik. 19 §. — ⁴⁾ S:n 19 p. kesäk. 11 §. — ⁵⁾ S:n s:n 2 §. — ⁶⁾ Ks. seur. s. —

⁷⁾ Valt. pöytäk. 25 p. syysk. 42 §.

opiston lehtori L. G. Biaudet, lääketieteentohtori L. A. Krohn ja professori E. R. Neovius. Samat henkilöt valtuusto valitsijamiesten ehdotuksesta päätti ehdottaa valittaviksi myöskin »Läroverket för gossar och flickor» nimisen koulun kouluneuvostoon, jonka jäsenet läänin kuvernööri myöhemmässä lähetteessä oli kehoittanut valtuustoa ehdottamaan.

Kansakoulujen kouluneuvostojen valitseminen. Kansakoulujohtokunnan anottua ¹⁾ kaupunginvaltuustolta toimenpidettä kouluneuvostojen valitsemiseksi kansakouluille valtuusto valitsi ²⁾ valitsijamieheksi kansakoulujen kouluneuvostojen vaalia varten vtt Tallgrénin, Mellinin ja Sandbergin, kansakoulutarkastaja, filosofianmaisteri V. W. Öhbergin ja kunnallisneuvos O. Höijerin. Myöhemmin valitsijamiehet ilmoittivat ³⁾ valinneensa kansakouluneuvostojen jäseniksi seuraavat henkilöt, nimittäin:

ensimmäiseen piiriin: prokuraattorin rouva C. W. Montgomeryn, neiti L. Borgströmin, tehtailija A. L. Hartwallin, senaatin vahtimestari H. Holmqvistin ja filosofianmaisteri M. A. Wænerbergin;

toiseen piiriin: tohtorin rouva E. V. Grefbergin, neiti G. S. Rydmanin, herra F. L. Litoniuksen, turkkuri A. Lundqvistin ja värjärimestari B. A. Ölanderin;

kolmanteen piiriin: rouva S. Fagerströmin, rouva A. Salinin, kapteeni E. V. Grotellin, yliopettaja F. V. Heikelin ja kauppias N. Pletshikoffin;

neljanteen piiriin: professorin rouva J. C. von Beckerin, valtioneuvoksetar V. Gripenbergin, neiti F. A. Palménin, postihallituksen sihteerin C. F. Forssellin ja kollegiasessori K. A. Slöörin;

viidenteen piiriin: kauppaneuvoksetar A. Sinebrychoffin, lehtorin rouva I. G. Godenhjelm, neiti E. A. Chydeniuksen, teurastajamestari J. E. Hacklinin ja kasööri G. Hildénin;

kuudenteen piiriin: professorin rouva M. A. Ahlqvistin, neiti M. Appelrothin, neiti V. Öhbergin, kauppias O. E. Branderin ja pastori K. T. Bröbergin;

seitsemänteen piiriin: rouva A. Federleyn, rouva E. Finanderin, kauppias G. Barkoffin, professori A. Th. Sælanin ja tehtailija H. J. Stigellin;

kahdeksanteen piiriin: rouva A. Nordmanin, rouva A. Sinebrychoffin, kauppias G. Nordmanin, räätäli G. V. Raskin ja perämies K. Svenssonin; yhdeksänteen piiriin: luutnantin rouva A. F. af Enehjelm, neiti H. Wiikin, insinööri K. L. Lundblad, filosofianmaisteri C. P. Solitanderin ja senaatin ylimääräisen kópistin M. E. Östermanin;

kymmenenteen piiriin: tohtorin rouva H. Björksténin, professorin rouva O. S. Törnégrenin, neiti A. von Rosenkampffin, filosofianmaisteri K. H. Lindholmin ja kauppias I. Holmingin;

yhdenteentoista piiriin: rouva P. Stenbergin, professorin rouva H. H. Strandmanin, neiti H. Andsténin, kirjanpitäjä A. Hagmanin ja tehtailija J. G. Söderströmin;

kahdenteentoista piiriin: tohtorin rouva O. E. Holmin, neiti C. Langhoffin, kauppias A. F. Böckermanin, kauppias J. F. Carlsonin ja tarkastaja C. E. Degerholmin;

kolmanteentoista piiriin: neiti A. Michailoffskin, rouva S. Tykkyläisen, tykistökapteeni G. Ahlénin, luotsivanhimman J. Holmbergin ja majuri C. T. F. Loden.

¹⁾ Valt. pöytäk. 5 p. kesäk. 11 §. — ²⁾ S:n 19 p. kesäk. 11 §. — ³⁾ S:n 25 p. syysk. 42 §.

Jäsenten valitseminen anniskelu- ja vähittäismyyntiasioita käsittelevään valiokuntaan. Väkijuomain anniskelu- ja vähittäismyyntiasioita käsittelemään asetetun valiokunnan jäseniksi kaupunginvaltuusto valitsi vuoden sekä alku-¹⁾ että loppupuoliskon²⁾ ajaksi vtt Tallgrénin, Malmgrenin, Steniuksen, Renlundin ja Schildtin.

Tarkastajantodistajain määrääminen viinatehtaihin. Tarkastajantodistajaksi Nya aktiebryggeriet nimiseen viinatehtaaseen kaupunginvaltuusto valitsi apteekkari C. A. Ekmanin³⁾, toiminimen P. Sinebrychoff viinatehtaaseen räätilimestari G. W. Blombergin⁴⁾ ja Kammion viinatehtaaseen ent. poliisikomisariuksen A. Lindemanin⁵⁾.

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. tammik. 2 §. — ²⁾ S:n 19 p. kesäk. 12 §. — ³⁾ S:n 23 p. lokak. 12 §. — ⁴⁾ S:n 11 p. jouluk. 7 §. — ⁵⁾ S:n s:n 20 §.